290 296

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

1996 йил 22 февраль. Пайшанба. № 9 (14307) ترکستان TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

Қанотли хабар

ЎЗБЕКНИНГ ФАХРИ

Мамлакатимизга олис океан ортидан хушхабар келди: Самарқандлик олим, тиббиёт доктори, профессор, болалар жарроҳлиги илмий-ўқув ва даволаш бирлашмаси бош директори Азамат Шамсиев Нью-Йорк Фанлар Академияси аъзолигига сайланди. Шифокорнинг кўп йиллик ижодий изланишлари ана шундай эътирофга сазовор бўлди.

Унинг болаларда учрайдиган турли касалликларни жарроҳлик йўли билан даволаш усуллари амалиётда кенг қўлланмоқда. Олим 200 дан кўпроқ илмий мақола, олти монография, ўндан ортиқ ихтиро муаллифидир.

Х. ШУКУРОВ, ЎзА мухбири.

БУГУНГИ СОНДА:

- Ҳаж зиёратига борувчиларга ғамхўрлик
- Халқ банки тушунтириш беради
- Тадбиркорга дунё кенг

Спорт — тинчлик элчиси

ФУТБОЛ ФИДОЙИЛИКНИ ЁҚТИРАДИ

Тошкентда Ўзбекистон футбол федерациясининг ҳисобот-сайлов конференцияси бўлди. Анжуманни республика пойтахти ҳокими Козим Тўлаганов очди.

Ўзбекистон футбол федерациясининг президенти, ички ишлар вазири Зокир Алматов маъруза қилди. Маърузачи бу йил мустақилликнинг беш йиллигини нишонлайдиган мамлакатимизда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш, аҳолини соғломлаштириш учун жуда кўп иш қилинаётганини таъкидлади. Президент Ислом Каримовнинг спортни ривожлантиришдаги улкан хизматлари учун олтин Олимпиа ордени билан мукофотлангани ҳам бежиз эмас.

Мустақил Ўзбекистон фақат иқтисодиёт, сиёсат ва маданият соҳасидагина эмас, шу билан бирга спорт, жумладан футбол соҳасида ҳам муваффақиятларга эришиб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгалламоқда, — деди маърузачи. Республика миллий терма командаси XII Осиё ўйинлари чемпиони бўлди, Африка чемпиони — Нигерия миллий терма командаси билан учрашувларда ҳам яхши ўйин кўрсатди.

Шунга қарамай кўпгина масъул шахслар футболга расмиятчилик ва лоқайдлик билан муносабатда бўлишмоқда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 18 мартдаги «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорнинг кўпгина бандлари бажарилмай қолишининг сабаби ҳам ана шунда. Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 4 январдаги мажлисида бу ҳақда жиддий гаплашиб олинди. Бунда Президент Ислом Каримов Ўзбекистонда футболнинг қандай аҳволда эканлигига танқидий баҳо берди.

Сўнгра Зокир Алматов футболнинг ўринбосарлар тайёрлашдаги камчиликлари, оммавий талабларига жавоб бермаслиги, мини-футболни ривожлантириш даражасининг пастлиги, айрим стадионларнинг яхши жиҳозланмагани, кўпгина умумий таълим мактабларида спорт майдонлари ва спорт анжомларининг йўқлиги каби муаммоларга тўхталди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги қарори қандай бажарилмоқда? Бу қарорнинг амалга оширилиши Ўзбекистонда футболнинг долзарб муаммоларини ҳал этишга имкон берибгина қолмай, уни сифат жиҳатидан юқори босқичга кўтариш учун шарт-шароит яратади.

Қарорнинг айрим бандлари бажарилди, деди маърузачи. Бироқ, жойларда ташаббуснинг йўқлиги ҳамон ташвиш туғдирмоқда. Ташаббус бўлмаса, муваффақиятга эришиб бўлмайди, муҳим муаммоларни ҳал этиш ҳам қийинлашади. Муаммолар, эса жуда кўп. Энг муҳим муаммолардан бири ўринбосарлар тайёрлаш масаласидир. Биринчи тоифадаги 26 командада ёши уттиздан ошган 92 спортчи бор. Олий тоифадаги 16 командада 32 футболчининг ёши уттиздан ошган. Бу хусусда жиддий ўйлаб кўриш керак.

Сўнгра маърузачи болаларнинг махсус спорт мактаблари ва бўлимлари ишига тўхталди. Республикада махсус мактаблар ва уларнинг бўлимлари сони 290 тадан кўпроқ. Афсуски, уларнинг кўпчилиги малакали футболчиларни тайёрлаётгани йўқ. Маърузачи футбол усталари командалари қошида ўринбосарлар гуруҳлари йўқлиги хусусида жиддий ташвиш билдириб, эндиликда бундай командаларнинг мусобақаларда иштирок этишга рухсат берилмаслигини таъкидлади. Маърузачи футбол мусобақаларида ҳакамлик қилишнинг айрим нохолис ҳолларн тўғрисида гапириб, ҳакамлар ишини назоратчи ҳакамлар кузатиб туришини таъкидлади.

Нотиқ маърузасининг пировардида миллий терма команда олдида жуда масъулиятли учрашувлар турганини айтди. Спортчиларимиз Осиё чемпионатида чемпионлик унвонини ҳимоя қилиши керак. Улар айни пайтда жаҳон чемпионатининг саралаш ўйинларида иштирок этишади. Бу учрашувларга фақат футболчилар эмас, Ўзбекистонда футбол муаммоларини ҳал қилиш билан боғлиқ барча кишилар тайёргарлик кўришлари керак.

Музокараларда сўзга чиққан кишилар республикада футболни ривожлантиришнинг бир қанча долзарб муаммолари тўғрисида гапирдилар.

Анжуман охирида «Нефтчи», МҲСК, «Пахтакор», «Дўстлик» командалари ҳамда футбол бўйича хотин-қизлар командаси эсдалик совғалари билан мукофотландилар. Ўзбекистонлик тўрт ҳакам — Зокир Абдуллаев, Сардор Нажафалиев, Ноил Лутфуллаев ва Бобур Ҳайдаров ФИФА лицензияларини олишди. Бу лицензиялар уларнинг халқаро учрашувларда бош ҳакамлик қилиш ҳуқуқини тасдиқлайди. Республикамиздаги футбол ҳакамларидан етти киши халқаро учрашувларда бош ҳакам ёрдамчиси бўлиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Анжуман ишида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Алишер Азизхўжаев иштирок этди.

(ЎзА).

3-бетга қаранг

Ислом КАРИМОВ:

ЎЗБЕКИСТОН — ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИДА СОБИТҚАДАМДИР

Мамлакатимиз озод осмонида истиқлолнинг мунаввар қуёши порлаб, демократик давлат қуриш, халқимиз учун муносиб турмуш шароити яратишга киришилганидан буён жаҳон аҳли, хусусан журналистлар Ўзбекистонда кечаётган ўзгаришларни катта қизиқиш билан кузатиб бораётир. Юртимизда ўтказилаётган ислоҳотлар жараёнига алоҳида эътиборнинг боиси шундаки, Ўзбекистон бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос ва ўзига мос йўлини танлаб, бу йўлдан оғишмай дадил илгариламоқда.

Ростини айтиш керак, тўғри танлангани бугун кўпгина давлатлар томонидан эътироф этилаётган, ўзининг самараларини бера бошлаган бу йўлга дастлаб муносабат ҳар хил бўлгани эсимизда. Яқин ва узоқ хориждаги оммавий ахборот воситалари мамлакатимиздаги вазият ва ислоҳотлар жараёни билан яқинроқ, батафсил танишмай, юзаки ёзилган мақолаларда Ўзбекистонни обрўсизлантиришга, жаҳон аҳли, жумладан, йирик сармоядорлар ҳамда тадбиркорларда юртимиз ҳақида нотўғри тасаввур уйғотишга уринган пайтлари ҳам бўлди. Бу борада Россия матбуоти «яловбардорлик» қилганини таассуф билан таъкидлаш жоиз.

Лекин шуни қувонч билан таъкидлаш лозимки, йироқда нотайин манбааларга асосланиб, Ўзбекистон ҳақида нотўғри тасаввурда юрганлар ҳар гал юртимиз ҳаёти билан бевосита танишгач, юртбошимиз билан мулоқотда бўлгач, ўзларининг алданиб юрганига имон келтирадилар. Бу гал ҳам шундай бўлди.

Бир гуруҳ россиялик журналистларнинг мамлакатимизга ташрифи уларга юртимиз иқтисодиёти, ижтимоий ва маданий ҳаёти билан кенг танишиш имконини берди. «Новое время» журнали, «Московские новости», «Известия», «Правда», «Независимая газета», «Сегодня», «Век», «Деловой мир» газеталари, «Озодлик» радиоси Москва бюроси, «Россия радиоси», «Интерфакс» ахборот маҳкамаси, Россия жамоат телевидениеси (ОРТ) вакилларидан иборат россиялик журналистлар республикамиз Олий Мажлисида, Вазирлар Маҳкамасида, Тошкент, Самарқанд ва Сирдарё вилоятларининг бир неча шаҳар ва туманларида бўлдилар. Талай раҳбарлар, жамоатчилик, сиёсий партиялар вакиллари, оддий фуқаролар билан учрашдилар, баҳс-мунозараларда бўлдилар.

Ўзбекистон билан танишув сафари сўнггида уларни республикамиз Президенти Ислом Каримов қабул қилди.

Ислом Каримов журналистларнинг Ўзбекистон бўйлаб сафари таассуротлари натижасида ёзилажак мақолалар республикамиз билан Россия Федерацияси ўртасидаги муносабатларнинг мустаҳкамланишига, икки мамлакат халқларининг бир-бирини янада теранроқ тушунишига хизмат қилишига ишонч билдирди.

«Свобода» радиоси Москва бюросининг муҳаррири В. Кулистиков ташрифнинг муҳим аҳамияти ҳақида сўзлар экан, уни ташкил этгани учун Ўзбекистон раҳбариятига миннатдорлик билдирди. Ўзларининг бу сафари Ўзбекистоннинг демократия тамойилларига қатъий амал қилаётганининг исботи эканини қайд этди.

Ўзбекистон Президенти россиялик журналистлар саволларига жавоб қайтаришга киришар экан, мамлакатимиз барча учун очиқлигини, Ўзбекистон иқтисодиётни сиёсатдан устун қўйган ҳолда жаҳондаги барча давлатлар билан тенг ва ўзаро манфаатли алоқалар ўрнатаётганини таъкидлади.

Россиялик журналистлар дастлаб Ўзбекистон раҳбаридан мамлакатдаги ички сиёсий вазият ва партияларнинг ҳукумат билан муносабатлари ҳақида сўзлаб беришни сўрадилар. Ислом Каримов бу саволга жавобан мамлакатимизда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотлар ва демократик ўзгаришлар тўғрисида сўзлади.

— Кўппартиялилик биз учун ҳам янги ҳодиса, — деди жумладан Президент. — Айни пайтда Ўзбекистонда бир неча партия мавжудлиги ва улар Олий Мажлисда ўз фракцияларига эгалигидан воқифсиз. Бироқ мамлакатимиздаги сиёсий партиялар ҳали шаклланиш жараёнидадир.

Ўзбекистон раҳбари демократиялаш жараёнининг энг муҳим жиҳати жамиятимизда сайлов йўлининг қарор топгани эканига эътиборни қаратди. Сиёсий партиялар шунчаки тузилмай, жамиятдаги маълум қатламга таяниши, бу қатлам вакиллари фикр-ўйлари, иродаси ифодачиси бўлиши лозим. Россияда парламентга сайловлар чоғида элликка яқин сиёсий блоклар тузилган бўлса-да, айтарли жиддий сиёсий дастури бўлмагани боис уларни фақат етакчиларига қарабгина фарқлаш мумкин эди. «Люмпенлашув», яъни маънавий қашшоқлик оқибатида ўз қиёфасини йўқотиш, ҳамма нарсага, мамлакат тақдирини ҳал этадиган сиёсий тадбирларга ҳам бефарқлик ҳозирги замонда зоҳир бўлаётган муҳим муаммолардан биридир.

Ислом Каримов «Правда» газетаси мухбирининг Ўзбекистонда Коммунистик партия ташкил этилиши мумкинми, деган саволига жавобида бу мавзудаги фикрини янада ривожлантирди. Партиялар фақат миллий заминда барпо этилиши шарт. Хориждаги сиёсий кучлар иродаси, кўмаги билан тузилмаслиги лозим. Зеро, партия мамлакат халқига таяниши, унинг манфаатларига хизмат қилиши даркор. Акс ҳолда кўнгилсиз ҳол рўй бериши турган гап. Коммунистлар бу усулни Ўзбекистонда синаб кўрган эдилар.

Президент журналистларга коммунистик ғояларни юртимизга ташиб келтирганлар Осиё ва Африкадаги айрим мамлакатларга капитализмни четлаб, феодализмдан социализмга сакраб ўтишни Ўрта Осиё, шу жумладан, Ўзбекистон мисолида намойиш этишга уринганларини, аслида эса бу ерда «казарма социализми» ҳукм сурганини эслатди. Бизнинг ўлкада коммунистик ғоя миллий асосга эга бўлмаган. У большевиклар томонидан Ўзбекистонга экспорт қилинганини Туркистон марказий ижроқўми раҳбарлари орасида маҳаллий кадрлар бўлмаганидан ҳам билиш мумкин. Коммунистлар маҳаллий кадрларга йўл бериш, миллий қадриятларни ривожлантириш у ёқда турсин, уларни очиқчасига йўқ қилиш билан шуғулланган. Хусусан, маҳаллий миллат вакиллари дастлаб босмачи сифатида қирилди. Уттизинчи йиллар охирларида эса миллат манфаатини ўйлайдиган маҳаллий зиёлилар халқ душманлари сифатида шафқатсизларча маҳв этилди. Бу сиёсат Иккинчи жаҳон урушидан сўнг ҳам давом этди. Унинг «лигачёвча» тадрижи Горбачев замонида «Ўзбеклар иши», «Пахта иши» ниқоби остида намоён бўлди. Бугун Россияда ҳукумат тепасига келишга интилаётган ва ўзларини «коммунист» деб атаётган гуруҳ аъзолари собиқ СССРни тиклаш ҳақида сўзлар эканлар, бу фожиаларни унутмасликлари керак. Ўзбек халқи энди ҳеч қачон бундай истибдодга йўл қўймайди.

Хўш, Россияда коммунистлар тарафдорлари ортиб бораётганининг сабаби нимада? Ислом Каримов бунинг боиси — ҳокимият тепасидаги демократик кучлар ислоҳотларни амалга оширишда йўл қўйган жиддий камчиликлар эканини таъкидлади. Улар ўз хатолари билан коммунистлар, шовинистлар ва бошқа мухолиф кучлар тарафдорлари ортишига имкон яратдилар. Коммунистларнинг етмиш йилдан зиёд ҳукмронлиги даврида Ўзбекистонда коммунистик ғоя амалий илдиз отмаганини, маҳаллий миллат вакили коммунистик ғоялар ташувчисига айланмаганини, у аслида оддий «бажарамиз»дан нарига ўтмаган ижрочи бўлиб қолаверганини қайд этди Президент. Шу боис ҳозир Ўзбекистонда Коммунистик партия тузилишига миллий замин йўқ.

Ислом Каримов Ўзбекистон жамиятда мулкдорлар синфининг — қатламининг вужудга келишига катта аҳамият бераётганини таъкидлади. Жамиятда ана шундай қатлам вужудга келиб, муқим мавқени эгаллагандагина мамлакатдаги демократиянинг, жумладан, сиёсий партияларнинг барқарорлиги ҳақида сўз юритиш мумкин.

Россиялик мухбирлардан бири Ўзбекистон раҳбаридан мамлакатда хорижий сармояларни жалб этиш ва тадбиркорликни ривожлантириш борасида катта ютуқларга эришилганининг боиси хусусида сўради. Хорижий сармоялар ҳеч қайси мамлакатга ўз-ўзидан оқиб келмайди, деди Ислом Каримов. Хорижлик сармоядорлар маълум мамлакатга сармоя солишдан аввал ундаги вазият, қонунларни чуқур ўрганадилар. Ўзбекистонни 2—3 йил давомида синчковлик билан ўрганган японияликлар бунга мисол бўла олади. Кунчиқар мамлакатида бу ишга давлат кенг кўмаклашади. Жамғармалар шаклидаги махсус тадқиқот муассасалари маълум мамлакатга сармоя солиш манфаатли ёки йўқлиги ҳақида хусусий компанияларга тавсиялар берадилар. Биз буни билган ҳолда ислоҳотларнинг бошланишиданоқ энг устувор соҳаларни аниқ белгилаб олган эдиқ, деди Президент. Бу соҳаларни ривожлантириш учун сармоядорларга кенг имтиёзлар, ҳатто сиёсий кафолатлар берадиган қонунлар яратилди. Эришилаётган ютуқларнинг боиси ана шунда. Биз сармояларни аниқ лойиҳаларни амалга ошириш учун йўналтирмоқдамиз. Сармоядорлар эса аниқликни ёқтиради.

Ислом Каримов хорижлик ишбилармонларни жалб этишда уларнинг мамлакат имкониятларидан воқифлиги муҳим аҳамият касб этишини айтди. Шу боис мен жаҳондаги йирик бизнесменлар, иш одамлари, давлат раҳбарлари йиғиладиган Давос учрашувларида беш йилдан бери мунтазам иштирок этиб келмоқдаман, — деди Президент. Шу ўринда юртбошимиз «ЎзДЭУавто» корхонаси ва Бухородаги нефтни қайта ишлаш заводи қурилишига хорижлик ишбилармонлар билан тенг шериклик тамойилида сармоя сарфланганини таъкидлади. Ўтган йилда мамлакатимизда 1 миллиард АҚШ доллари ҳажмида сармоя ўзлаштирилди.

Тадбиркорларга яратилган шарт-шароитлар ҳақида шуни айтиш мумкинки, бизда қўшма корхоналар 5—7 йилгача соликдан озод қилинишини, хорижлик сармоядор 10 йил давомида Ўзбекистондаги корхонасини у барпо этилган даврдаги қонун ва шартларга асосан бошқариши кафолатланганини эслаш жоиз, — деди Ислом Каримов. — Мамлакатда бу даврда мазкур соҳага оид қонунлар ўзгарган тақдирда ҳам у истаса аввалги қонун асосида иш юритиш имкониятига эгадир. Ислоҳотларни босқичма-босқич, режали тарзда пухта ўйлаб амалга ошириш уч йил ичида нефть мустақиллигига эришиш имконини берди. Биз ғалла мустақиллигига эришиш арафасида турибмиз.

Илгари нефть олишга сарфланадиган пахтани жаҳон бозорида сотишдан тушган маблағни бошқа соҳаларни ривожлантиришга, жумладан, сўмнинг қадрини оширишга сарфлаш имкони туғилди. Биз 1996 йилда сўмнинг тўла ички конвертация қилинишига эришамиз, — деди Ўзбекистон раҳбари. — Бунинг учун пухта ҳисоб-китоб ва етарли имкониятларга эгамиз. Ўтган йили валюта биржаси орқали 1,5 миллиард АҚШ доллари сотган бўлсак, жорий йилда бу кўрсаткич 2,6 миллиард долларга етиши мўлжалланмоқда.

Банк тизими соҳасида

(Давоми 2-бетда)

Қорақалпоғистон томонларда

БАХШИНИНГ ҚЎШИҚ ВА КУЙЛАРИ

Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон Республикалари халқ артисти, Марказий Осиё заминининг таниқли бахшиси Жапоқ Шомуродовнинг қўшиқ ҳамда куйлари китоб ҳолида чоп этилди.

Деярлик 15 босма табоқлик ушбу китобга улкан бахши, машҳур бастакор турли йилларда яратган элга манзур ашулалар, ўйноқи куйлар жамланган. Китобни «Қорақалпоғистон маданияти» газетаси таҳририяти нашрга тайёрлади. Бу қутлуғ ишнинг амалга ошишида санъаткорнинг ўғли Жўлдосбой Шомуродов фаоллик кўрсатди.

ЖОН СКОТТ: «ИЧКИ КЎЛЛАРИНГИЗНИ АСРАНГ!»

Голландиядаги «Евроконсульт» фирмаси раҳбарларидан бири, Орол денгизи ҳавзасидаги экологик вазиятни ўрганиш юзасидан тузилган халқаро экспертлар гуруҳи етакчиси жаноб Жон Скотт Мўйноқда бўлди. У қуриб бораётган денгиз соҳилидаги аҳволни ўргангач, Орол билан биргаликда Мўйноқ яқинидаги 20 га яқин ички кўлларни ҳам асраш кераклигини, бу балиқ саноатидаги узилишни қисман бўлса-да қоплашини айтди.

Хорижлик хайрихоҳлар янгидан 6 та сув иншооти барпо этиш кераклиги ҳақида хулоса бердилар.

СОҲИБҚИРОН МЕРОСИ ЎРГАНИЛМОҚДА

Бердақ номидаги Қорақалпоғистон Давлат дорилфунунини тарих куллиёти толиб ҳамда толибалари «Темур тузуклари»дан ташқари ўрта асрларда соҳибқирон тўғрисида яратилган нодир асарларни ҳам қизиқиш билан ўрганаётирлар.

— Бу борада Самарқанд дорилфунуни, бошқа қатор олий ўқув юртлари билан ҳамкорлик қилмоқдамиз, — дейди куллиёт декани муовини Жўлмирза Ҳакимниёзов. — Айни пайтда замонамизнинг забардаст олимларидан бири бўлган академик Иброҳим Мўминовнинг Амир Темурга бағишланган рисоласи ҳам талабалар томонидан атрофлича ўрганилмоқда.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ
«Туркистон» мухбири

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

МУБОРАК ҲАЖ ЗИЁРАТИГА БОРУВЧИЛАРГА ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ЁРДАМ КЎРСАТИШ ҲАҚИДА

Мамлакатимиз мусулмонларининг муборак ҳаж сафарини ташкил этишга давлат томонидан ёрдам кўрсатиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг 1996 йилги ҳаж зиёратини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

Муборак ҳаж сафарини ташкил қилиш, зиёратчилар рўйхатини кенг жамоатчилик фикрини эътиборга олган ҳолда тузиш, уларнинг эҳтиёжлари ва талабларини одилона ва холисона қондириш, бу жараёнда ҳар томонлама адолатни таъминлаш масъулияти тўлалигича Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси раҳбарияти, унинг жойлардаги мутасадди вакиллари зиммасида эканлиги эътиборга олинсин.

2. Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасига 1996 йил ҳаж сафарини ташкил этишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги дин ишлари бўйича қўмита бевосита ёрдам кўрсатсин.

3. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси (Ғ. Рафиқов) 1996 йил апрель ойида зиёратчиларни Жидда шаҳрига олиб бориш ва қайтариб келиш, зиёратчилар учун қулай шароитлар яратиш, уларнинг харажатларини қисқартириш мақсадида самолётларда жўнаш ва қайтиш пунктларини жойларда ташкил қилиш масалаларини ҳал этсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (З. Алматов), Ташқи ишлар вазирлиги (А. Комилов), Давлат солиқ қўмитаси (Ш. Гатаулин) Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг тақдимига кўра зиёратчиларнинг сафар ҳужжатларини белгиланган тартибда расмийлаштиришни таъминласинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги (Ш. Каримов) зиёратчиларни Саудия Арабистонининг иқлим шароитини ҳисобга олган ҳолда тиббий кўрикдан ўтказишни ва ҳаж даврида тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (З. Алматов) ва Миллий хавфсизлик хизмати (Р. Иноятов) Ўзбекистон Республикаси фуқароларини ноқонуний йўллар билан ҳаж зиёратига бориш оқибатида рўй берадиган кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олиш ва зиёратчиларнинг умумий хавфсизлигини таъминлаш чора-тадбирларини белгиласинлар.

7. «Ўзбексавдо» давлат акционерлик уюшмаси (З. Файзиев) ва «Ўзбекбирлашув» уюшмаси (Ф. Бурхонов) Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг буюртмаларига мувофиқ жойларда зиёратчилар учун керакли буюмлар савдосини ташкил этсинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки (Р. Азимов) Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси тасдиқлаган рўйхатга асосан Ўзбекистон Республикасидан ҳаж зиёратига борувчи ҳар бир фуқаро учун 1238 АҚШ долларини имтиёзли — воситачилик ҳақи олинмаган ҳолда алмаштириб беришни таъминласин.

Зиёратчиларнинг тегишли миқдордаги сўмларини жойларда умумлаштирилган ҳолда йиғиб олиш ва Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкининг тегишли бўлимларига топшириш Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг мутасадди вакиллари зиммасига юклансин.

Бу маблағлар Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг миллий банкдаги махсус ҳисоб рақамига жамланиб, белгиланган миқдори конвертация қилинсин.

Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси барча зарур тўловларни Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкининг чет эл банкларидаги корреспондент ҳисоблари орқали пул ўтказиш йўли билан амалга оширади.

Ушбу мақсадлар учун Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги (Б. Ҳамидов) Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкига Ўзбекистон Республикаси биржаси орқали 4 миллион 333 минг АҚШ долларини сотишни таъминласин.

9. Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси ҳамда оммавий ахборот воситаларига муборак ҳаж зиёратининг моҳияти ва талабларини, уни амалга оширишнинг тартиб-қоидаси, муддати, барча шартларини, унинг якунларини кенг ва ошкора ёритиб бориш тавсия этилсин.

10. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари С. Саидқосимов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 19 февраль.

ШЎРТАН ГАЗ КОНИДА

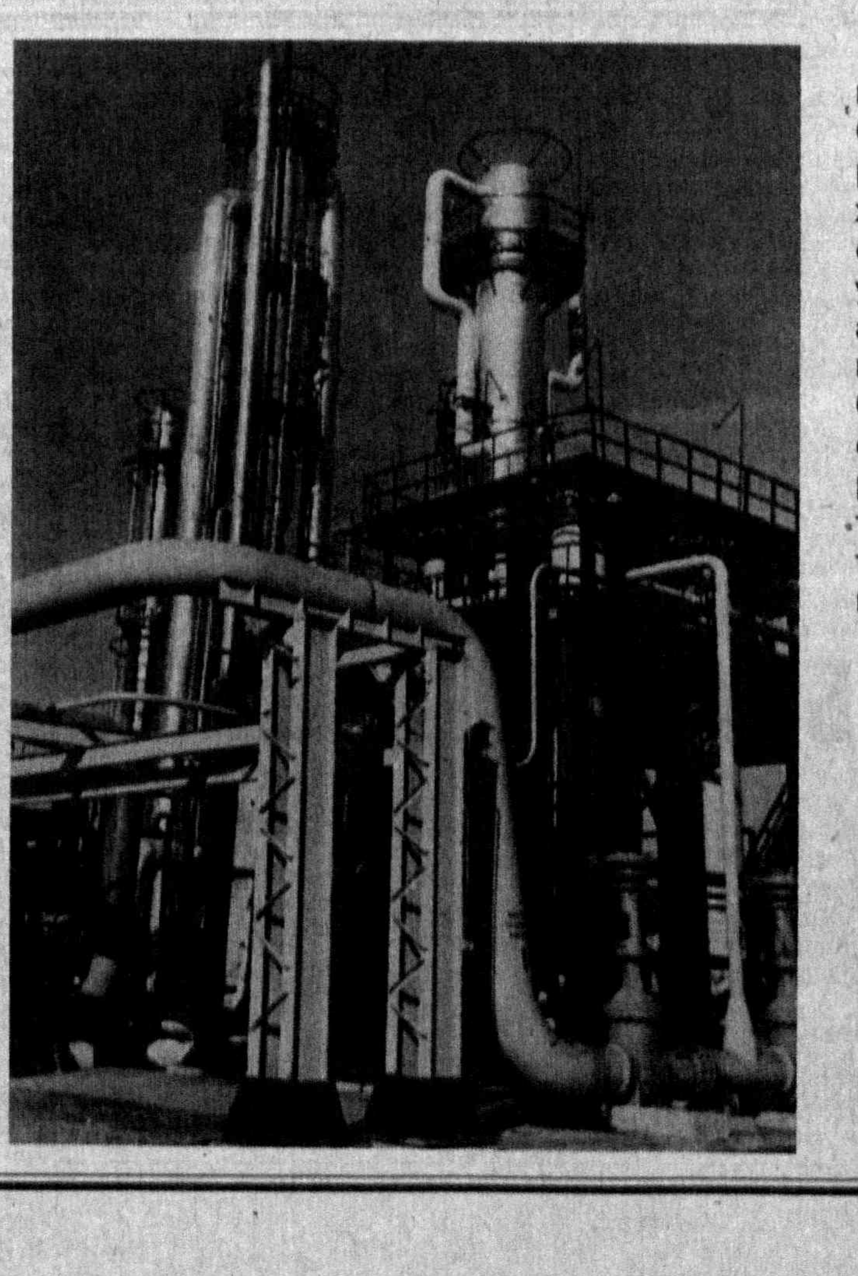

Мамлакатимиз мустақиллигининг асосларидан бири ёнилғи энергетика ресурсларини кўпайтириш ҳисобланади. «Зангори олов» ҳар бир хонадон учун зарур бўлган хом ашёдир. Табиий газнинг қулайлигини билган ҳар бир киши «зангори олов»дан кенгроқ ва кўпроқ фойдаланишни истайди. Айни пайтда Шўртан газ конидаги табиий газ таркибидан пропан ва бутан газларини ажратиб олиш қурилмаси жадаллик билан бунёд этилаётир. Бу катта иш ўтган йилда бошланган эди. Қисқа вақт ичида анча салмоқли ишлар рўёбга чиқарилди. Сиз суратда кўриб турганингиздек умумий кўринишдаги қурилма қад ростлади. Бу қурилмада бир йил давомида 60минг тонна суюлтирилган газ ишлаб чиқарилади.

Дарвоқе, физик хоссаларга кўра, ушбу қурилмаларда табиий газ 76 даража совуқликда бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга, яъни суюқликка айланади. Суюқ газдан эса аҳолининг газ билан таъминланмаган қисмларини баллон газ билан ва ички ёнув двигателлари пропан ёки бутан газида ҳаракатланишга мослаштирилган автомобилларни таъминлашда қўлланилади. Шўртан газ конидан суюлтирилган газ темирйўл орқали ташилади. Яъни газ баллонларини ёки автомобиллардаги баллонларни газ билан тўлдириш шаҳобчаларига етказиб берилади.

Суратларда: Шўртан газ конининг янги қурилмасини тузаётган Мўмин Беккулов, Раҳмонкул Ёмғиров, Шокир Рўзиев, Ўктам Нуриддиновлар ҳамда Олтингугурт олиш қурилмаси бошлиғи Раҳбарали Ҳолтўраевларни кўриб турибсиз.

К. ЎЛМАСОВ
суратга олган.

Ислом КАРИМОВ:

ЎЗБЕКИСТОН — ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИДА СОБИТҚАДАМДИР

(Боши 1-бетда)

амалга оширилаётган ўзгаришлар россиялик журналистларнинг қизиқиш доирасидан четда қолмади. Мамлакатдаги ислоҳотларни банк тизимини замонавий талаблар асосида қайта қурмай туриб амалга ошириш қийин, деб таъкидлади Ислом Каримов. Ҳозир мамлакатимизда қарийб 25 та банк мавжуд. Марказий банк, Халқ банки, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Савдогарбанк», «Тадбиркорбанк», «Алоқабанк», «Пахтабанк», «Ғаллабанк» шулар жумласидандир. Давлат банклари қаторида хусусий ва тижорат банклари ҳам фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг фаолияти доимо назоратда. Шунинг учун бўлса керак, бизда собиқ Иттифоқ ҳудудида вужудга келган айрим мамлакатлардагидек алданган омонатчилар йўқ ва бўлмайди ҳам.

Банклар ҳар томонлама оёққа туриб олиши учун уларнинг дастлабки беш йил давомида олган фойдасидан солиқ олинмайди. Улар бу маблағни замонавий ускуналар, компьютерлар сотиб олишга, хизмат кўрсатиш соҳасини яхшилашга сарфлаётир. Айни пайтда банкларда пул ўтказишнинг электрон тизими кенг қўлланмоқдаки, бу бугун иқтисодиётнинг юксалишига самарали таъсир эта бошлади. Масалан, бир кунда Тошкент ва Нукусга беш маротабагача маблағларни бемалол кўчириб ўтказиш мумкин.

Президент ўтган йили ташкил этилган «Асакабанк» ҳақида муфассал тўхталди. Асосан «ЎзДЭУавто» автомобиль заводига хизмат кўрсатиш учун мўлжалланган бу банк мамлакатимиз фуқароларининг янги автомобиллар сотиб олишига кўмаклашади.

Фуқароларимиз автомобиль нархининг 25 фоизини тўлагач, ушбу банк уларга машина баҳосининг қолган 75 фоизини тўлаш учун имтиёзли кредит беради. Банк Низом жамғармаси Ўзбекистон олтинини жаҳон бозорида сотишдан тушган маблағ ҳисобига яралди. Бу мамлакатимиз ер ости бойликларидан халқимиз шу тахлит баҳраманд бўлишини кўрсатади.

Журналистлардан бири аҳолисининг асосий қисми Ислом динига эътиқод қилувчи ва айни вақтда дунёвий жамият қураётган Ўзбекистон Ислом дунёси билан Ғарб мамлакатлари ўртасида кўприк вазифасини бажариш имкониятига эгами, деб савол берди.

Ислом Каримов ҳозир у ёки бу цивилизация ёхуд минтақалар орасида аллақандай кўприк бўлиш ҳақида сўзлаш урф бўлганини истеҳзо билан қайд этар экан, Ўзбекистон ҳеч қачон ҳеч кимнинг олдида ҳеч қандай кўприк бўлмаслигини кескин таъкидлади. Биз ўзимизнинг аниқ мақсадларимизга эгамиз. Ундан оғишмай бораверамиз, деди Ўзбекистон Президенти. Бу жаҳон иқтисодиётига, цивилизациясига интеграциялашув йўлидир. Жаҳондаги йирик мутахассислар томонидан синчиклаб ўрганилган ва юксак баҳоланган Конституциямизда дин давлатдан ажратилгани ёзиб қўйилган. Биз Ислом динига сиёсий эмас, балки маънавий қадриятимиз сифатида қараймиз ва баҳо берамиз. Хулоса шуки, биз ўз қадриятларимизни жаҳон цивилизациясидан ажратмаймиз, бу — биз келажагимизни теран миллий ва умуминсоний қадриятлар ҳамоҳанглигида кўрамиз, деганидир. Аммо республика раҳбарияти жамиятни тараққий эттиришда ўзбек халқининг ўзига хос хусусиятларини инобатга олган ҳолда ҳаракат қилиш ҳақида сўзлаганда буни «Ўзбекистон ўз демократиясини яратмоқчи» деб тушунмаслик керак, деди Президент. Гап бу ерда, айтайлик, Японияда демократик тузум Америкадаги демократиядан фарқ қилиши, хусусан, Ғарб кишиларига индивидуализм, Шарқ кишиларига эса жамоага боғланиб иш кўриш хослиги ҳақида бормоқда. Шунинг учун ҳам Ўзбекистонда ижтимоий ҳаётда катта обрўга эга бўлган маҳаллалар тизимига жиддий эътибор қаратилаётир.

Сўнгра журналистлар Ўзбекистоннинг кўпмиллатли давлат эканини қайд этар эканлар, русийзабон аҳолининг давлат тизимида ва мамлакатимиз билан Россия Федерацияси ўртасидаги муносабатлар ривожида қандай ўрин тутиши билан қизиқдилар. Кўпмиллатлилик Ўзбекистон учун кўпгина соҳада устунлик яратади. Бинобарин, фақат бир миллат вакиллари яшайдиган мамлакатдан кўра фуқаролари кўпмиллатли бўлган мамлакатнинг имкониятлари кенгроқдир, деди Президент. Ҳозирги кунда мамлакатимиз фуқаролари миллати, эътиқодидан қатъи назар тенглик, ўзаро дўстлик ва тотувликда ҳаёт кечирмоқдалар. Шу ўринда Олий Мажлиснинг яқинда бўлиб ўтган сессиясида Давлат тили тўғрисидаги қонуннинг янги таҳрирда қабул қилинганини ва у мамлакатимизда яшовчи барча миллат вакиллари учун бирдай манфаатли эканини таъкидлаш лозим.

Маълумки, бир неча йил муқаддам эълон қилинган Давлат тили ҳақидаги қонун жамиятнинг ўша пайтдаги ҳолати таъсирида қабул қилинган эди. Жамият энди ҳиссиётлар даврини босиб ўтиб, у ҳар томонлама юксалиб бораётир, шу боис бу Қонунни ривожланган давлатлардаги каби жамият тараққиётига, умуминсоний қадриятлару халқаро ҳуқуқ мезонларига мос ҳолга келтириш имконияти пайдо бўлди. Президент жамиятимизнинг улғайганини бу ўзгаришлар сокинлик ва тушуниш билан қабул қилинганидан билиш мумкинлигига эътиборни қаратди.

«Интерфакс» ахборот маҳкамаси мухбири Ўзбекистон давлат бюджети тақсимоти, аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексациялаш мавзусига қизиқиш билдирди. Ислом Каримов мамлакатимиз бюджети тақсимоти ҳақида батафсил маълумот берди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, давлат бюджетининг катта қисмини ижтимоий соҳага сарфлаш режалаштирилган. Жумладан, аҳолини ҳимоялашга сарфланажак харажатлар бюджетнинг икки бандида ўз ифодасини топган. Ижтимоий соҳа ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш деб номланган бу бандларда қайд этилган маблағ ўтган йилдагидан анча кўп бўлиб, бюджет ҳаражат қисмининг 51,4 фоизига барobardир.

Ўзбекистон раҳбари саволнинг иккинчи қисмига жавоб берар экан, республика Президентининг Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг қарори муносабати билан мамлакатимизнинг 5 миллион 600 минг фуқароси омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш имкониятига эга бўлганини, аҳолини ижтимоий ҳимоялашга қаратилган бу тадбир ҳар томонлама пухталик билан ишлаб чиқилганини қайд этди.

Ҳар бир мамлакат тараққиётга интилар экан, олға юришга монелик қилиши мумкин бўлган хавфни ҳисобга олиши керак. Хўш, Ўзбекистоннинг ички ва ташқи хавфсизлигига нималар дахл қилиши мумкин? Хусусан, демографик муаммолар мамлакат барқарорлигига хавф солмайдими? Мухбирнинг ушбу саволига жавобан Президент Ислом фундаментализми, аниқроғи халқаро экстримизм, Афғонистондаги уруш ва Тожикистондаги нотинчлик минтақа хавфсизлигига катта путур етказаётганини таъкидлади.

— Мен икки маротаба БМТ минбаридан жаҳон ҳамжамияти эътиборини ушбу муаммога қаратдим, деди Ислом Каримов. Йирик давлатларнинг ўзаро манфаатлари тўқнаш келган бу заминда тинчликни таъминлаш учун аввало БМТ Афғонистонга қурол-яроғ сотишни тақиқлаши зарурлиги ҳақида билдирган таклифим яқинда Европа парламенти томонидан қўллаб-қувватланганини ва бу таклиф БМТ Хавфсизлик кенгашига тавсия этилганидан мамнунман.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш тарафдори сифатида фаолият кўрсатиб келмоқда. Шу ўринда БМТнинг Тошкентда ўтказилган Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгаш-семинарини эслаш жоиздир. Бу семинарни ўтказишни ҳам мамлакатимиз раҳбари БМТ минбаридан туриб таклиф қилган эди. Юртбошимиз журналистлар билан суҳбат чоғида Ўзбекистоннинг Афғонистон орқали денгиз портларига чиқадиган автомобил йўли қуриш нияти афғон тупроғида давом этаётган уруш туфайли амалга ошмай турганини ачиниш билан таъкидлади. Бу йўл қурилишининг бошланиши қурол тутишга ўрганган неча юз минглаб кишиларни меҳнат, яъни ризқу рўз билан таъминлаш имконини берар эди.

Мулоқот давомида Президент айримларнинг Афғонистон ҳукуматига мухолиф бўлган Абдурашид Дўстумни «ўзбек генерали» деб аташларини тушунолмаслигини баён қилди. Ҳамонки, А. Дўстум Афғонистон фуқароси экан, демак, у Афғонистон генерали бўлади. Бинобарин, генерал унвонига эга, айтайлик, Ўзбекистон фуқароси қайси миллатга мансуб эканлигидан қатъи назар, ҳақли равишда Ўзбекистон генерали, деб аталади.

Мамлакатимизда қарор топган фуқаролар тотувлигига, мустақил Ўзбекистоннинг эркин демократик жамият қуриш йўлидаги фаолиятига Россиядаги айрим шовинистик кучлар ҳам хавф солиши мумкинлигини Ислом Каримов алоҳида таъкидлаб ўтди. Демографик муаммолар Ўзбекистонга хавф солмайди. Ўзбекистон раҳбари ўз фикрини Жанубий Корея мисолида исботлади. Корея Республикасида 2 миллион гектардан зиёд ҳайдаладиган ер мавжуд. Мамлакат аҳолиси 42 миллиондан зиёд. Ўзбекистон эса 4 миллион гектардан ортиқ ер майдонига эгадир. Мамлакатимиз аҳолиси 23 миллиондан ошди, холос. Рақамларнинг ўзиёқ юртбошимизнинг ҳақлигидан гувоҳлик беради. Суҳбат айланиб матбуот мавзусига келди. Россия матбуотида мамлакатимиз ҳақида бир қанча мақолалар ёзган «Известия» газетаси мухбири В. Вижутович матбуот Ўзбекистонда «тўртинчи ҳокимият» вазифасини қандай бажараётгани ҳақида савол берди.

Ислом Каримов бу ҳақда сўзлар экан, матбуот Ўзбекистонда ҳали Ғарбдагидек мавқега кўтарила олмаганини, аммо бу борада бир қанча ишлар амалга оширилаётганини, хусусан, тажриба ўрганиш учун ёш журналистлар хорижий мамлакатларга жўнатилаётганини маълум қилди.

Президент мамлакатда амалга ошаётган ишлардан раҳбар сифатида тўла қониқмаётганини айтди. Боқимандалик кайфиятидаги раҳбарлар ҳамон мавжудлигини, умуман боқимандаликни ўзининг асосий мухолифи, деб билишини қайд этди. Афсуски, бу иллатдан ҳанузгача қутила олганимиз йўқ.

Учрашув якунида юртбошимиз мамлакатимизга ташрифи ва Ўзбекистонда кечаётган воқеаларга қизиқиш изҳор этганлари учун россиялик журналистларга миннатдорлик билдирди. Уларнинг икки мамлакат халқлари ўртасидаги ўзаро дўстлик ва ҳамкорликка ҳисса қўшиш йўлидаги фаолиятига муваффақият тилади. Россиялик журналистлар самимий қабул, очиқ-ошкора суҳбат учун юртбошимизга ташаккур изҳор этдилар.

Суҳбат якунлангач, биз россиялик журналистлардан баъзилари билан фикрлашдик. Жумладан, «Озодлик» радиоси Москва бюросининг муҳаррири Владимир Кулистиков Ўзбекистон сафаридан олган таассуротлари хусусида бундай деди:

— Сафар давомида Ўзбекистон Президентининг ислоҳотларни амалга ошириш ва жамиятни демократиялаш йўлида қатъият билан ҳаракат қилаётганига гувоҳ бўлдик, — деди ҳамкасбимиз. — Биз Ўзбекистоннинг турли вилоятларида турфа касбдаги кишилар билан учрашдик. Уларнинг ўз келажакларидан кўнгли тўқ ҳолда яратиш, бунёдкорлик билан бандлигини кўрдик. Ўзбекистонда ислоҳотлар билан бир вақтда ўтиш даврида аҳолининг эҳтиёжманд қатламларига ижтимоий ёрдам кўрсатилаётгани ибратлидир. Ўзбекистоннинг Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш борасидаги саъй-ҳаракатлари ўзга давлатлар томонидан муносиб баҳоланиши керак, деган фикрдаман.

Россиялик журналистларнинг мамлакатимизга сафари, юртбошимиз билан бўлган учрашуви республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳақидаги, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтилаётгани хусусидаги уларнинг узуқ-юлуқ фикр ҳамда тасаввурларига барҳам беради, ёзилажак мақолаларида Ўзбекистондаги ҳақиқий ҳолат ўз ифодасини топади, деб ишонамиз. Зотан, юз марта эшитгандан кўра, бир марта кўрган афзал, деган гап ҳаммадан кўпроқ биз, журналистларга тегишлидир.

Амиркул КАРИМ, (ЎзА).

Бир пайтлар ажабтовурроқ махсулотни кўрсак, «хорижникими?» дея сўрардик. Ҳозир ундай ҳайратланишлар йўқ.

Чет эл сармоялари эвазига яратилаётган корхоналар, ҳамкорликда фаолият қилаётган фирмалар, тижорат муассасаларида бугун ишлаб чиқарилаётган моллар сифати, кўриниши, чидамлилиги жиҳатидан жаҳон андозаларидан қолишмайди. Шу боис Тўйтепа шаҳрида ишга тушган «Анатекстильколтд» қўшма корхонаси тўқувчиси Лайло Норматова қўлида ушлаб турган пайпоқларни кўриб, кўзингиз қувонади. Корхона жамоасининг куч-ғайрати билан қилинган меҳнатлари ўз самарасини бермоқда. Курия мутахассислари томонидан жиҳозланган замонавий асбоб-ускуналарга эга фабрикада ҳар ойда юз минг жуфтдан ортиқ пайпоқ тўқилмоқда. Келажакда махсулотлар тури янада кўпаяди.

С. ЗУФАРОВ сурати (ЎзА)

Ислоҳот одимлари

ХЎЖАЙЛИНИНГ ТИНИҚ ШИШАСИ

- Қувасойлик ҳамкасблар ёрдамга келди
- Директор нима дейди?
- Икки баравар арзон.

Собиқ истибдод тузими ҳамда тизимини қўмсаётган, аллақандай «янги иттифоқ» илинжида яшаётган кимсалар мустақил мамлакатимиз буғдой унидан тортиб нефть маҳсулотлари, гугуртдан тортиб туз қадар тақчилликни бошдан кечиришини ўзларича «башорат» қилган эдилар.

Иқтисодий мустақиллигимизнинг ҳар бир одими ўша «башорат»ларни чиппакка чиқармоқда. Масалан, оддийгина шишани олинг. Халқ хўжалиги ҳамда турмушимизни усиз тасаввур қилиб бўладими? Шиша идишлар таъминотидаги тақчилик қанчадан-қанча миқдордаги турли ичимликлар, мева ва сабзавот маҳсулотлари ишлаб чиқаришга тўсиқ бўлмайди, дейсиз! Шу боис мамлакатимиздаги ягона шиша буюмлари корхонаси — Қувасой шиша заводи маҳсулотларига бўлган эхтиёж кун сайин ошиб бормоқда.

Жорий йил бошида шу йўналишдаги иккинчи турдош корхона Қорақалпоғистон Республикасининг йирик, саноат ривожланган Хўжайли туманида ишга тушган эди.

Ҳа, Хўжайли шишаси истеъмолчига етиб бормоқда. Аммо бу қутлуғ кун сари босиб ўтилган йўл силлиқ кечгани йўқ.

Завод пойдеворига илк ғишт қўйилган кундан буён ўтган 5 йил давомида буюртмачилар, «Қорақалпоқагроқурилиш» ва «Тахиатошгидроэнергоқурилиш» бирлашмалари бўлинмалари қийин, аммо шарафли ишларни уддаладилар. Шиша саноати наинки хўжайлилик тадбиркорлар, балки Қорақалпоғистон халқ хўжалиги учун бутунлай янги тармоқ ҳисобланади. Шу туфайли фақат қувасойлик шишасозларгина эмас, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, жумладан, арманистонлик мутахассислари билан ҳамкорлик қилишга тўғри келди.

Ҳар қандай янги тармоқнинг муваффақияти тегишли технология билан бир қаторда хом ашё масаласига ҳам бориб тақалади. Бу борада бизда мураккаб муаммо йўқ, ҳисоби. Асосий хом ашё - қум Қорақалпоғистон ва Хўжайли заминида сероб. Чўкинди тоғ жинси доломит ҳам юртимизда бор. Учинчи ҳамда муҳим хом ашё кальций содаси ишлаб чиқарадиган Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги энг йирик корхоналардан бири эса Қўнғиротда қурилмоқда.

— Ҳозирги кунда истеъмолчиларга шиша буюмларининг бир неча турини етказиб бермоқдамиз, — дейди завод директори Давлатёр Жабборберганов. — Тез орада шиша, банка ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз. Бу Қорақалпоғистонда ишга туширилган, аммо шиша банка тақчиллиги боис тўхтаб турган қатор мева, ҳамда сабзавотни қайта ишловчи корхоналарнинг тўла қувват билан ишлашига йўл беради.

Хўжайлида иқтисодий ислоҳотлар маромида бормоқда. Буни ишлаб чиқарилаётган кўплаб янги маҳсулотлардан ҳам билса бўлади. Туман ҳокимлиги янги корхоналар қуриш, саноат ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш юзасидан 2000 йилгача бўлган дастурга эга.

— Кейинги вақтда бир қанча янги корхоналар ишга туширдик, — дейди туман ҳокими, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати, Қорақалпоғистон Республикаси қозоқ миллий маданият маркази раиси Сафарбой Нурхўжаев, — Биз асосий эътиборни сифатли ва арзон маҳсулот ишлаб чиқаришга қаратмоқдамиз. Биргина мисол: туманда ишлаб чиқарилаётган тормоз суюқлиги икки баравар арзон нархда истеъмолчига етиб бормоқда. Шишасозларимизнинг иши ҳам таҳсинга лойиқ бўлмоқда!

Бу йил хўжайлилик саноатчилар истеъмолчиларга 20 миллион дона шиша буюм етказиб беради.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ, «Туркистон» мухбири.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

Европада Ҳавфсизлик ва Ҳамкорлик ташкилоти экспертлари келгуси уч ой давомида Босния ва Герцеговина ҳудудида қуролсизланиш бўйича 50 та назорат тадбири ўтказади.

Ушбу тадбирлар собиқ Югославиядаги урушаётган томонлар ўртасида ўзаро ишончни мустаҳкамлаш чоралари бўйича шу йилнинг январ ойида Венада эришилган шартномага асосланган.

***

Япониянинг Санк-Петрбургдаги консулхонаси ходими Тосиро Сато нодир санъат асарларини Россиядан олиб чиқиб кетишга уринганликда айбланмоқда. У шу йилнинг 11 февралида Финландияга кетаётганида Виборг божхонаси томонидан тўхтатилган ва унинг шахсий машинасидан қадимий ашёлар ҳамда санъат асарлари топилган эди.

Япония Ташқи ишлар вазирлиги ушбу воқеа билан боғлик барча ахборотларни атрофлича ўрганаётир. Тосиро Сато эса айни пайтда Санк-Петербургда сақланмоқда.

***

1996 йилда Хитой билан Япония ўртасидаги мол айирбошлаш ҳажми икки мамлакат савдо алоқалари тарихида энг юқори кўрсаткич-60 миллиард АҚШ долларини ташкил этади, дейилади ХХР ташқи савдо ва ташқи иқтисодий алоқалар вазирликлари томонидан тайёрланган ҳужжатда.

1995 йилда эса Хитой билан Япония ўртасидаги савдо-сотиқ хажми 57,47 миллиард АҚШ доллари миқдорида қайд этилган эди.

***

АҚШнинг Грециядаги элчихонасига қарши кўпорувчилик ҳаракати содир этилгани хабар қилинган эди. Ушбу жиноятни мамлакатдаги «7 ноябр» деб номланган қўпорувчилар гуруҳи аъзолари амалга оширгани таҳмин қилинмоқда.

Президент Билл Клинтон ушбу жиноий ҳаракат ташкилотчилари қонун олдида жавоб беришлари учун АҚШ ҳукумати ва Греция раҳбарияти биргаликда иш кўрмоғи лозим эканини айтди.

***

Франция Африкадаги ҳарбий базаларини бундан кейин ҳам сақлаб туришни режалаштирмоқда. Бу ҳақда Франция қуролли кучлари штаби бошлиғи Жан-Филипп-Дуэн Сенегалга ташрифи чоғида алоҳида таъкидлади, иқтисодий ва сиёсий манфаатларни ҳимоя қилиш учун хизмат қилажакини айтди.

Ҳозирги вақтда Франция ҳарбий базалари Сенегал, Кот-Аъивуар, Чад, Марказий Африка Республикаси ва Жибутида мавжуддир.

***

ХХР Ташқи Вазирлиги Хитой Покистонга ядро қуроли технологияси етказиб бергани тўғрисида АҚШ матбуоти тарқатган хабарни рад этувчи баёнот берди. «Хитой масъулиятни ҳис қиладиган давлатдир. У ҳеч бошқа давлатларга ядро қуроли ишлаб чиқариш технологиясини етказиб бермаган ва бундан кейин ҳам бу ишни қилмайди», дейилади баёнотда.

Шунингдек, баёнотда Хитой ядро қуролини тарқатмаслик ҳақидаги халқаро шартноманинг аъзоси экани ва унга зид равишда иш юритолмаслиги айтилади.

(УзА).

Ишлар қалай, фермер?

ҚАЛОВИНИ ТОПСАНГИЗ

Дилдаги режаларни амалга ошириш ниятида 1991 йилдан буён Нишон туманидаги «Чорагул» жамоа-ширкат хўжалигида деҳқон-фермер хўжалиги ташкил этиб катта ишни бошладик.

Укаларим Салим, Саид ва турмуш ўртоғим Аннахон менинг кўмакдошим бўлдилар. Биз ишни 35 гектарлик ердаги ажриқни тозалашдан бошладик. Сўнг 5 гектарига мевали дарахт ўтқазиб, боғ барпо қилишга киришдик. Яшаш учун вагон уй, ишлатиш учун эса трактор, маблағимиз кўпайгач бозордан қўй-қўзи сотиб олдик. Муҳими, ноёб тармоқ сув мушуклари (нутра) урчитишга қўл урдик. Махсус ҳавзада дастлаб 30-40 та, кейинчалик эса 200-300 та сув мушуклари боқдик.

Ўтган давр биз учун синов даври бўлди, десам асло адашмайман. Қийинчиликлар бўлди. Ҳаракат қилдик. Энди оёққа туриб олдик. Маблағимиз ҳам етарли. Ҳисобимизда қарийб 250 минг сўм пул бор. Шу йил баҳорда қўйларимиз 50 бошга етади. Ноёб жониворларимиз 300 дан ортиб кетди. Биз асосан шу сув мушуклари терисини яхшилаб ошлаб, телпак тикиб, аҳолига арзон нархда сотаяпмиз. Ҳозиргача аҳолига 2000 донадан ортиқ телпак сотдик. Фойда ҳисобга яқинда ҳайдов трактори сотиб олдик. Боғларимиз ҳам ўтган йилдан мевага кирди.

Бултур хўжалигимиздаги болалар боғчасига маҳсулот бердик. Бундан ташқари ҳар байрамда ногиронларга, кам таъминланган оилаларга гўшт, мева-чева улашяпмиз. Халқимиз дастурхони янада тўкин бўлиши учун барча ишларни қилаяпмиз. Қалбида яратиш ишқи бўлган ёшлар учун ишлайдиган давр келди. Фурсатни қўлдан бермайлик тенгдошлар.

Собиржон ФАЙЗИЕВ, деҳқон-фермер.

Сирдарё томонларда

«МАДАДКОР» МОЙИ

1993 йил Баландчақир қишлоғида ёғ ишлаб чиқариш фирмаси ташкил этилиб, унга «Мададкор» номи берилди. Тадбиркор Шодмонқул Хидиров туман аҳолиснинг ёғга бўлган талабини қондириш мақсадида «Ташсельмаш» заводидан икки мойжувоз келтирди.

Хусусий корхонада дастлаб 10 тонна ёғ ишлаб чиқарилган бўлса, бугунги кунда унинг миқдори 40 тоннага етди.

Фирма ҳаётида катта янгилик рўй берди. Хидиров Германиядан соатига 1700 килогамм ёғ тайёрлаш қувватига эга бўлган дастгоҳ сотиб олди. Энди бу ерда 40 нафар ёшлар фойдали меҳнат билан банд бўладилар.

«ТАШАББУС -95» ТАНЛОВИ ЯКУНИ

«Бизнес-фонд» вилоят ҳудудий бошқармаси, «Тадбиркорбанк» бошқаруви ва «Мадад» агентлиги вилоят филиали томонидан хусусий ишбилармонлик, кичик бизнес ва фермер-деҳқон хўжалигини ривожлантириш бўйича энг яхши лойиҳа учун ташкил этилган «Ташаббус-95» танловига 48 та лойиҳа тақдим қилинган эди. Экспорт комиссияси бу лойиҳалардан 10 тасини республика кўригига иштирок этиш учун тавсия этди.

Гулистон шаҳрида жойлашган «Стома-кат» корхонаси, Ш. Рашидов туманидаги «Сардор» фермер хўжалиги, Сирдарё туманидаги «Ибн Сино» кичик корхонаси лойиҳалари совринли ўринларга муносиб деб топилдилар.

Лайло НАЖМУЛЛО, ўз мухбиримиз

НОН ЗАВОДИ

Келес шаҳри аҳолиси қурувчилардан ажойиб туҳфа олди. Туман марказида ҳар кеча-кундузда 10 тонна хуштаъм маҳсулот тайёрлайдиган нон заводи фойдаланишга топширилди. Туркиядан келтириб ўрнатилган «Экмосан» печлари ёрдамида шаҳарликларга 20 турда иссиқ нон етказиб берила бошлади.

Нон заводини ишга тушириш маросимида республика бош вазирининг ўринбосари А. Муталов,, Тошкент вилояти ҳокими Э. Рузиев қатнашди.

УзА.

Иш билганга...

АЁЛ ИШГА БЕЛ БОҒЛАСА

Айни кунда Суна кўнчини, нафақат Хонқада, балки, Хоразмда ҳам кўпчилик танийди. У фарзандларига, вояга етган невараларига отамерос касб-кўнчилик, бурдоқичилик сир-саноатларини ўргатаяпти.

Кўнчилик - терига ишлаб бериш дегани. Қадим Хоразмда бу касбни ниҳоятда қадрлашган. Ҳозир воҳанинг барча бурчакларида кўплаб ёшлар шу ҳунарнинг муносиб эгалари бўлмоқдалар. Теридан ишланган кийимлар пишиқ-пухталиги билан донг таратиб келади. Воҳанинг изғиринли ва қуруқ совуғида теридан тикилган пўстинлар ва иссиқ маҳсилар асқотади. Шунинг учун улар ноёб мол ҳисобланади.

Яқинда Хонқа тумани марказида Суна Сотимова кичик корхона очди. Бу ерда бир вақтнинг ўзида қандолатчилик, тери ошлаш, этикдўзлик, тикувчилик цехлари иш бошлади. Ундан ортиқ йигит-қиз иш билан таъминладилар.

— Руҳимда ҳеч толиқиш сезмайман, — дейди С. Сотимова. — Мана ўғил-қизларимнинг топган маблағларини жамлаб кичик корхонамизнинг иморатини кўтардик. Бу ерда харидорларга, мижозларга яхши хизмат кўрсатиш, кўнгилдагидек ишлаш учун барча шарт-шароитлар бор.

Шунисига қувонаманки, болаларим бари ёнимда. Бири мол сўйса, яна бирови тери ошлайди, тикувчилик ёки этикдўзлик қилади.

Баъзан ўйланиб қоламан. Кўплар бугунгидай қимматчилик, йўқчиликдан нолиб гапириб қолишади. Болаларни кийинтириш осон эмас. Бизда — Хоразмда серфарзанд оилалар жуда кўп. Лекин нолиб ўтиришнинг пайти эмас. Бахт, давлат ғойибдан келмайди.

Ихтиёримизда 20 бош қорамол, 15 бош қўй-қўзи, 50 парранда бор. Уларга қарашга қизларим ва келинларим менга ёрдам беришади.

Ҳа, элнинг ҳожатини чиқараётган, давр талаблари даражасида яшаш, ишлаш ва унинг мушкулотларига лаббай деб жавоб берган инсонларни барча ҳурмат қилади. Бунинг учун , назаримизда ноёб истеъдод, қобилият ва курашувчанлик зарур.

Бугун эски гўшт дўкони ўрнида замонавий икки қаватли иморат қад ростлади. Бино пештоқига Сотим бобонинг руҳи шод бўлсин учун унинг номи абадийлаштирилиб, «Сотим кўнчи кичик корхонаси» деб ёзиб қўйилди. Суна опанинг ўғил-қизлари Худоёр, Ғуломбек, Дилором, Саломат, Бекберган онасига яқиндан кўмакдош бўлишяпти. Онахоннинг турмуш-турмушида, чеҳрасида ўзига хос ботиний бир гўзалликни кўрдим. Ташаббускор, ишбилармон бу аёл аждод ва авлодлар давомийлигининг соф бир иқлимини яратаяпти, десам муболаға бўлмас. Шу жиҳатдан мустақиллигимизни мустаҳкамлаш юрт маъмурчилиги, истиқболини яратиш, халқимизнинг энг яхши ва фаровон кунларини яқинлаштириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаётган Суна кўнчидайин меҳри дарёлар бор бўлсин, омон бўлсин.

Дилбар БЕКЖОНОВА, «Туркистон мухбири

Шу сонга хабар

ЯНГИ ЙИЛ ҚУВОНЧЛАРИ

Тошкент хореография билим юртида қамарий тақвим бўйича янги йил киришига бағишланган кеча бўлди. Уни билим юрти талабалари билан биргаликда халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси фаоллари уюштирди. Учрашувга санъат арбоблари, республикамиз жамоатчилиги вакиллари, Тошкентдаги хорижлик дипломатлар ташриф буюрди.

Учрашувда уюшма раиси Мараҳмад Мирқосимов ўзга халқлар байрамларига ҳурмат билан муносабатда бўлиш, уларнинг ўзига хос маданиятини, анъаналарини тушунишга ёрдам бериши тўғрисида гапирди. Фақат, санъатгина халқларнинг маънавий қадриятларини ўзида тўлароқ мужассамлаштиради. Шунинг учун ҳам Ўзбекистондаги жамоат ташкилотлари бу соҳада хорижликлар билан кенг алоқа ўрнатишга ҳаракат қилишмоқда.

Хореография билим юрти талабалари учрашув қатнашчиларига халқ рақслари ва классик балет намуналаридан тузилган катта концерт дастури асосида томоша кўрсатишди.

Вьетнам Социалистик Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Нгуен Ван Дак, Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Гуань Хэньгуан учрашув иштирокчиларини байрам билан табриклади.

А. Иванова, УзА мухбири

Самарқанд томонларда

«ПАЗАНДА» ЭКАН ЎЗЛАРИ

Каттақўрғондаги «Пазанда» ҳиссадорлик жамияти аҳли нон корхоналаридан ҳар куни олинадиган уч ярим минг дона нонни узлари ёпа бошладилар. Фойдадан эса 110 ўринлик меҳмонхона ва 200 ўринлик ресторанни сотиб олиб, таъмирлаб ишга туширди. Тюмень шаҳрига юборилаётган чойшаб эвазига Россиядан «Пазанда»га автоэҳтиёт қисмлар келтирилияпти. Демак, бу азим қўрғонга борсангиз кўчада қолмайсиз, машинангиз ҳам...

УРГУТ ШАҲРИДА ТРОЛЛЕЙБУС

Кундан кунга ривожланаётган Ургутнинг марказини бозор билан боғлаш учун троллейбус хизматидан фойдаланишга қарор қилинди. Ургут бозори билан Алишер Навоий номли кутубхона оралиғи 4,5 километр. Бу йўлга симёғочлар ўрнатилди. Энди, сим келтирилса экологик тоза нақлиёт туридан ургутликлар ҳам баҳраманд бўлишади.

«НУР» ФАОЛИЯТНИ КЕНГАЙТИРМОҚДА

Моҳир косиб Обиджон Шариповнинг ишидан каттақўрғонликлар мамнун. У шаҳардаги «Нур» кичик корхонаси таркибида фаолият кўрсатиб кунига буюртма асосида кўплаб пойабзал тикаётир. Баъзи мижозларга эса пойабзалларини қайта таъмирлаб бермоқда.

ЗИЁВУДДИН БОЗОРИДА ЭРТАКЛАР...

Ажабланманг, Пахтачи тумани марказидаги бозорни Акром Исмоилов ва Абдуҳамид Фармоновлар бошлиқ усталар «Минг бир кеча» эртакларидагидек гўзал ва фусункор қилиб қайта миллий услубда қуришмоқда, минг эшитгандан, бир кўрган яхши-ку...

Зиёвуддинга йўлингиз тушса, ўтинг? Усталар ишидан баҳраманд бўласиз.

Т.ЁРҚУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

«Ислоҳотлар фақат халқ турмушини яхшилаш учун, ҳар бир кишининг манфаатлари ва унинг бахт-саодати йўлида амалга оширилади».

Ислом КАРИМОВ.

Бугуннинг мавзуси

КЎНГИЛЛАР ТАСКИН ТОПДИ

чунки орзулаб йиққан маблағларимиз куймайдиган бўлди

Бўладими, бўлмайдими? Тўланадими, тўланмайдими? Тўланса қандай — кўнгиллар таскин топадиган даражадами ёки?.. Омонат дафтарчасида озми-кўпми маблағи бўлган киши ана шу ўзаро қарама-қарши саволлар билан яшаб келгани сир эмас. Йиллар давомида мисқоллаб топилган ва орзулаб йиғилган пул қадрсизланиб, арзимас қоғозга айланиб қолади, ўйламай бўладими ахир?!

Муштарийларимизнинг ёдида бўлса «Туркистон» (аввалги «Ёш ленинчи») газетасида ўз вақтида худди шу мавзуда чиқишлар қилинган, ҳатто «Олмоқнинг бермоғи ҳам бор» мақоласига тегишли мутасадди ташкилотлардан жавоблар ҳам олинган эди. «Ҳозирча бунинг имкони йўқ», дейилганди ўшанда. Мана, ниҳоят...

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони ҳамда шу Фармондан келиб чиқиб Вазирлар Маҳкамаси қабул қилган қарорга мувофиқ Ўзбекистон Халқ банки муассасалари 15 февралдан бошлаб омонатларни расмийлаштириш ва омонатчиларга «индексация» махсус счётлари бўйича омонат дафтарчаларини топширишга киришди.

Шу муносабат билан биз Халқ банки бошқаруви Раиси, аҳолининг Халқ банки муассасаларидаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш республика комиссияси раисининг ўринбосари Нуриддин МУҲИТДИНОВга бир неча саволлар билан мурожаат қилдик.

— Энг халқчил ва кўп йиллардан буён орзиқиб кутилаётган қарорлардан бири шу бўлди, десак муболаға бўлмас. Лекин оддий кишиларнинг «тиши ўтмайдиган» жиҳатлар ҳам борки, уларни мутахассислар ёрдамисиз тушуниб етиш қийин. Бу ҳақда сизларга келиб ёки қўнғироқ қилиб ўз саволларига жавоб олувчилар кўпайишиб кетган бўлсалар ҳам ажаб эмас. Шуларни назарда тутиб ва ҳар икки томоннинг вақтини тежаш мақсадида баъзи масалаларга ойдинлик киритиб олсак. Масалан, қарорнинг биринчи бандида «пул маблағларини индексация қилиш миқдори 4000 баравар этиб белгилансин» деган жумла бор. Буни қандай тушуниш керак?

— Бу кеча ёки бугун пайдо бўлган рақамлар эмас, албатта. Узоқ ҳисоб-китоблар натижаси, қолаверса эртани ҳам ўйлаб, сўнг индексация учун асос деб қабул қилинган асосий мезон шундан иборатдир. Яна ҳам соддароқ қилиб тушунтирадиган бўлсак, бунда 1992—1995 йилларда чакана нархлар ва тарифлар йиғма индекси ўсиши инобатга олинди. Бу ўсиш эса, маълум бўлдики, ўтган тўрт йил ичида ўртача 3860 баравroutарни ташкил этган. Мана шу ўсишни ҳисобга олган ҳолда аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларнинг сўмларда ифодаланган қолдиғини 4000 баравар кўпайтириш (индексация қилиш)га қарор қилинди. Бу 1992 йил 1 январдан 1996 йил 1 январгача бўлган даврда омонатларнинг қадрсизланиши оқибатида аҳолининг бой берилган маблағи компенсация қилинишини таъминлайди.

Мисол. Агар 1992 йил 1 январдаги ҳолатига кўра омонатчининг омонатдаги маблағлари қолдиғи 1000 сўмни ташкил этган бўлса, миллий валютага ўтилиши муносабати билан 1994 йилда сўм купонлар сўмга қайта ҳисоблаб чиқилгандан кейин омонатларнинг ушбу қолдиғи 1000:1000=1,0 сўмни ташкил этади. Қолдиқ 4000 баравар индексация қилиниши (кўпайтирилиши) натижасида омонат суммаси 1,0 сўм х 4000 = 4000 сўмни ташкил этади.

— Англашимизча, шу йил 1 июлдан бошлаб махсус очилган «индексация» счетларидан тегишли белгиланган индексация суммалари босқичма-босқич тўланиши таъминланиши лозим. Бу қандай амалга оширилади?

— Банк муассасаларидаги омонатлар ва давлат суғуртаси бўйича индексация қилинган маблағларни аҳолига «Индексация» счетларидан тўлаш 1996 йилнинг 1 июлидан бошлаб 10 йил давомида босқичма-босқич амалга оширилади.

Республика, шу жумладан Халқ банки эга бўлган ресурслар ҳисобга олинган ҳолда индексация суммаларини тўлашнинг қуйидаги тартиби белгиланади.

Ҳар бир фуқаро 1996 йилда индексация суммасининг 10 фоизини, 1997 йилда «йўқлаб олинадиган» омонатлар бўйича белгиланадиган ставкалар бўйича омонатлар қолдиғига қўшиладиган йиллик фоизларни ҳисобга олган ҳолда 20 фоизини олиш ҳуқуқига эга бўладилар. 2005 йилгача тўловлар мана шу таҳлитда давом этади.

Фуқаро индексация суммаси тўловларини қайси йилдан бошлаб олишни ўзи танлайди. У ушбу суммани, масалан, 2000 йилдан бошлаб олиши мумкин. Бунда тўлов 1996 — 1999 йиллар учун фоиз даромадлари ҳисобланган ҳолда индексация қилинган бутун сумманинг 50 фоизи миқдорини ташкил этади. Ушбу ҳолда ҳам «йўқлаб олинадиган» омонатлар бўйича белгиланган ставкаларга кўра фоизлар тўланади.

Агар омонатчи ўзининг «Индексация» счётидан омонатининг бир қисмини 1996 йилда (1 июлдан кейин) олишга қарор қилса, индексация қилинган сумманинг 10 фоизини олади. Мисол учун: агар ушбу сумма 4000 сўмга тенг бўлса, тўлов миқдори 400 сўмни ташкил этади.

— Билдикки, пул маблағларини индексация қилиш бўйича республика, вилоят, шаҳар ва туман комиссиялари тузилади. Комиссия аъзолигига кимлар киритилади ва уларнинг вазифаси нималардан иборат бўлади?

— Комиссия таркиби молия, банк, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган вакилларидан тузилади.

Комиссия аҳоли омонатларини ва давлат суғуртаси бўйича бадалларни индексация қилиш ишларини мувофиқлаштириш ва уни амалга ошириш жараёнида пайдо бўладиган масалалар бўйича тезкор қарорлар қабул қилади. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармонининг, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тегишли қарорининг ва «Аҳолининг банк муассасаларида омонатда турган пул маблағларини индексация қилиш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги ва «Давлат суғуртаси муассасаларидаги узоқ муддатли суғурта бадалларини индексация қилиш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низомларнинг оғишмай бажарилишини назорат қилади. Норматив ҳужжатларни амалга ошириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фуқароларнинг шикоятлари ва мурожаатларини кўриб чиқади. Омонатларни ва суғурта бадалларини индексация қилиш тартиби ва шартлари тўғрисида аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб боради, омонатлар ва давлат суғуртаси бўйича бадалларни индексация қилиш механизмини такомиллаштириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқади ва уларни Ўзбекистон Республикаси ҳукуматига киритиб чиқиш учун тақдим этади.

— Яна бир нарсани билдикки, қарорни бажаришни таъминлаш учун «Қоплаш фонди» республика жамғармаси тузилади ва жамланадиган маблағларнинг 50 фоизи миқдоридаги улуш давлат бюджети маблағлари ҳисобидан қўшилиши таъминланади. Буни тушундик. Лекин қарорда «Қоплаш фонди»нинг қолган 50 фоизи Марказий банкка, тижорат банкларига ва бюджетдан ташқари фондлар зиммасига юкланиши таъкидланади. Бу қандай амалга оширилади?

— «Қоплаш фонди»нинг қолган 50 фоизини ташкил этадиган маблағнинг жамғарилиши дарҳақиқат Марказий банкка, тижорат банкларига ва бюджетдан ташқари фондларга тавсия этилган. Бу ишлар босқичма-босқич 1996 йилдан амалга ошириб борилади.

Индексация пулларини омонатчиларга ўз вақтида бериб борилиши «Қоплаш фонди»га жамғариладиган маблағ билан бевосита боғлиқдир. Шу боисдан жамғариладиган маблағ механизми жуда пухта ишлаб чиқилган. Бу механизм омонатчилар олдидаги мажбуриятларимизни ҳеч оғишмай бажариш имконини беради.

— Ҳеч кимга сир эмаски, ҳар киши ўзига тегишли маблағни тезроқ олсам дейди. Узрли сабаблар кўрсатилса (тўй, маърака ёки бирор катта қимматли нарса харид қилиш зарурати туғилиб қолса), бу сабаблар инобатга олинадими?

— Матбуотда чоп этилган шарҳларда ва ойнаи жаҳонда бўлиб ўтган мулоқотлардан сизга яхши маълумки, Халқ банки муассасаларида 1992 йил 1 январь ҳолатига омонатлари индексация қилинадиган омонатчиларнинг умумий сони беш миллион кишини ташкил этади. 1992 йилдаги ҳолатига кўра ва 1996 йил 1 январигача амалда бўлган омонатларнинг миқдори уларнинг ана шу давридаги ҳаракатини ҳам ҳисобга олганда олдинги пул ҳисобида 9 миллиард сўмга тенг бўлиб чиқди. Давлатимиз миллий валютасининг ҳозирги қийматига қаёслаб қайта ҳисоблаганда, бу рақам 9 миллион сўмни ташкил этади. Шу пул маблағлари 4000 баровар индексация қилинса, бу қолдиқ 36 миллиард сўмга етади.

Бу катта миқдордаги маблағ «Қоплаш фонди»га босқичма-босқич бир неча йиллар давомида жамланиши сабабли омонатлари индексация қилинган барча фуқароларга индексация суммалари 1996 йид 1 июлидан бошлаб то 2005 йилгача, ҳар йили 10 фоиз омонат қолдиғи миқдорида бериб борилади. Белгилаб қўйилган тартибдан оғишиш, охир оқибатда суиистеъмолларга олиб келади ва барча омонатчилар олдидаги мажбуриятларимизни ўз вақтида, тўлиқ бажаришимизни қийинлаштириб қўяди.

— Маълумки, собиқ иттифоқ даврида 1991 йил 1 мартда аҳоли омонатларига 40 фоиз миқдорида товон пуллари чиқарилган эди. Шу маблағлар ҳозирча сақланиб қолган бўлса, уларга ҳам индексация бериладими?

— Йўқ, омонатнинг бу қисми индексация қилинмайди. Сабаби ўша товон пуллари собиқ иттифоқ давридаги нарх-навоbooларнинг ўсиши муносабати билан омонатларга чиқарилган компенсациялар эди.

Бундан ташқари, махсус ва махсус суда ҳисобидаги омонатларга ҳам индексация қилинмайди.

— Индексация счетлари мижоз мурожаат қилгандан сўнг очиладими ёки бунинг учун уларнинг иштирок этиши шарт эмасми?

— Омонатчилар маблағлари сақланаётган Халқ банки муассасаларига 1996 йилнинг 15 февралидан 1 июлигача бўлган муддатда мурожаат қилганларидан кейин индексация счетлари очилади. Бунда омонатчи паспорт ва омонат дафтарчасини банк муассасасига шахсан кўрсатиши шарт.

— Ҳар қандай банк омонатчилар ишонч билдириб ўз маблағларини банкка қўйганлари тақдиридагина «гуллаб-яшнайди». Сизнингча, мижозлар бундан буён банкларга, хусусан Халқ банкига қандай муносабатда бўладилар?

— Банк муассасаларини мижозларсиз тассавур қилиб бўлмайди. Ҳар бир банкнинг «гуллаб-яшнаши» мижозларига кўрсатиладиган банк хизматлари қандай амалга оширилишига кўп жиҳатдан боғлиқ. Халқ банки муассасаларида омонатчилар сонининг 1992 йилдагига нисбатан икки бараварга ортганлиги ва жамғармаларнинг муттасил кўпайиб бораётганлиги банк ва мижозлар ўртасидаги ўзаро ишончдан далолатдир. Индексация счетларининг очилиши ва инфляция билан боғлиқ ҳолда омонатлар бўйича фоизлар тўланишининг йўлга қўйилиши бу ишончни янада орттиради, деб ўйлайман.

— Раҳмат. Зиммангизга юклатилган машаққатли ва масъулиятли вазифани бекаму кўст бажаришда сизларни куч-қувват ва сабр-тоқат тарк этмасин.

Суҳбатдош:
Зайниддин РИХСИЕВ.

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки биноси.
Мурожаат учун телефонлар:
78-29-45,
78-84-38

ҲУНАРИ БОР КИШИНИНГ...

Гурландаги ёшлар ижодиёти маркази севимли масканга айланган.

Илгари бу жой автогараж эди. Ижодий марказ директори Йўлдош Урозматов шу ерда ўқувчилар саройини жойлаштириш кераклигини айтганда, кўпларга маъқул келганди. Бу куйинчак раҳбар қирқ йилдан бери халқ маорифи соҳасида самарали меҳнат қилиб келмоқда.

Ижодий марказдаги 24 тўгаракка мингдан зиёд ўқувчи қатнашмоқда. Тўгаракларнинг ҳар бирида ўн беш-йигирма нафар ўқувчи бор. Гулчилик, дурадгорлик, кино, рассомчилик, тикувчилик ва тўқувчиликка ёшлар жуда қизиқишади.

Ижодий марказга кириб келганимизда кино, фото тўгаракларида машғулотлар қизғин давом этаётган эди. Гулчилик хонаси эса гўё баҳорни эслатади, бизга. Катта айвон бўйлаб тизиб қўйилган анвойи гулларни кўриб, баҳри дилимиз очилди. Айниқса лимон дарахти диққатимизни тортди. Очиғи ўқувчиларнинг ишларини кўриб, қувондик.

— Саройимиз ҳамиша ёшлар билан гавжум бўлади, — дейди директор. — Улар бу ерга жуда ўрганиб қолишган. Бўш вақтлари бўлди дегунча шу ерга келишади. Болаларнинг фойдали иш билан шуғулланишлари учун барча шароитларни яратишга ҳаракат қиляпмиз.

Д. БЕКЖОНОВА,
«Туркистон» мухбири.

СПОРТ

ФУТБОЛ ФИДОЙИЛИКНИ ЁҚТИРАДИ

Шу йилнинг 17 январида республика Вазирлар Маҳкамаси «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилган эди. Ушбу қарор юзасидан жойларда олиб борилаётган ишлар, вазифалар тўғрисида сўзлаб беришни шу соҳа вакилларидан илтимос қилдик.

Жўра ХОННАЗАРОВ, футбол фахрийси:

— Футболимиз орқали жаҳон сари юз тутишимиз лозим. Яқинда 80 ёшга тўламан. Бутун умрим мобайнида спорт соҳасида ишладим.

Ўзбек футболи ҳақида гап кетганда унинг тарихига бир назар ташлаш лозим. Фарғонани футболнинг Ватани, дейишади. Бу гап — ҳақ гап. Фарғоналикларнинг бугунги ютуқларининг бош омили ҳам шунда бўлса ажабмас. 1934 йили ўзбек жамоаси Туркияда футбол ўйнагани ҳақида эшитиб қолдим. Ўша пайтда-я? Футболчиларимиз ўша пайтлариданоқ хориж жамоалари билан тўп суришган. Футболимиз XX аср бошлаpидаёқ куртак ёза бошлаганини кўпчилик билармикин? 1905 йилда ўзбек йигитларидан иборат бўлган махсус жамоа биринчиликларда қатнашгани тарихдан маълум бўлиб қолди. Афсуски, бу маълумотларнинг барчаси ҳар жойда сочилиб, сарғайиб ётибди. Бу билан ҳеч ким қизиқмаяпти. Ўрганса арзийдиган ютуқлар, ҳавас қилса арзигудек ишларимиз бор. Қанийди, шу нарсаларнинг барчасини йиғиб, келажак авлод учун асраб қўйилса.

Қарор футболимиз ривожи учун йўлчи юлдуздир. Уни жойларда амалга ошириш ҳаммамизга боғлиқ. Ҳозир иқтисодий жиҳатдан оғир. Хўжаликларнинг аксарияти ўзи билан ўзи овора. Аммо истаган имконият топади. Буни унутмаслик лозим. қолаверса, соғлом авлод тарбиялаб, вояга етказиш, бунинг учун ҳисса қўшиш ҳар бир фуқаронинг бурчидир. Баъзан йўлим тушиб, хўжаликларда бўламан, раислар билан мулоқот қиламан. Шунда кўпчилиги, «пул йўқ»дан нарига ўтишмайди. Аммо ўша «камбағал раис»нинг тағида жойларда, чекка вилоят, туманларда, қишлоқларда ўз аксини топиши шарт. Қарорнинг бажарилишини ёшлар ўз қўлига олсин. Футбол бу миллионлар ўйини, Шундай экан, миллионлар учун жон куйдирайлик.

Қосимжон ТЎХТАСИНОВ, Андижон вилояти болалар ва ўсмирлар футбол мактаби директори.

— Мактабимиз фаолият кўрсата бошлаганига ҳали кўп бўлгани йўқ. 1995 йил ўқув йилининг илк кунидан бошлаб ёш футболчилар билан машғулотларни бошлаб юборганмиз. Айни пайтда 8 ёшдан 15 ёшгача бўлган 260 нафар бола футбол сир-асрорларини ўрганишмоқда.

Ўқув даргоҳимиз вилоят халқ таълими бошқармаси тасарруфида. Мактабда таҳсил олаётган болаларнинг деярли барчаси қишлоқлардан. Қишлоқда эса футболни билмайдиган, коптоқ тепмаган болани учратиш мушкул.

Вазирлар Маҳкамасининг қарорида келтирилган ишлар тезкор амалга ошишини истаймиз. Токи, болаларимиз кўча чангитиб юришмасин.

Футбол мактабимиз учун мутахассислар етарли. 10 нафар мураббий «чарм тўп» сир-асрорларидан воқиф этишади. Қолаверса, ўзим ҳам вилоят командасида бир неча йил футбол ўйнаганман. 25 йил мобайнида мактабда жисмоний тарбия фанидан болаларга сабоқ бердим.

Биз амалга оширишимиз лозим бўлган қатор тадбирларни ишлаб чиққанмиз. Бу ҳам бўлса, футболни севадиган, иқтидорли болаларни топиб, мактабга жалб этиш.

Хушвақт МУХТОРОВ, Самарқанддаги Олимпия ўринбосарлари республика билим юртининг методист-мураббийси.

— Билим юртимизда ҳам бошқа спорт турлари каби футболга алоҳида аҳамият берилади. Ўқувчиларимиз мактаб дастури асосида машғулотлар олиб боришади. Билим юртимизни тамомлаган болалардан 16 нафари олий ва биринчи лига жамоаларида коптоқ суришмоқда. 2 нафари эса Ўзбекистон ёшлар терма командаси сафида.

Қарор айни пайтда қабул қилинди. Футболимиз жаҳон футболи тараққиётидан жуда орқада. Спортнинг бу тури оммавийлиги билан кишилар қалбидан жой олган. Шунинг учун ҳам, футболни ривожлантиришда бир кишининг мавқеи роль ўйнамайди. Футболни жаҳон талаб даражаларига олиб чиқишимиз учун эса астойдил жон куйдириб ишлаш лозимдир.

Билим юртимизда ўз устида тинмай ишлайдиган, йигитлар кўп. Яқин орада улар республикамиз шарафини ҳимоя эта олишига ишончимиз комил.

ЯНА БИР ФИКР. 80-йилларда газетамиз (унда «Ёш ленинчи» эди) республикамиз футболининг бугуни, эртаси ҳақида бот-бот долзарб чиқишлар уюштирарди. Шундай чиқишлардан бири, (қўш саҳифада) «Пахтакор»! «Пахтакор»? деб номланган. Республика газеталаридан биринчи бўлиб, «Пахтакор» футбол жамоаси мураббийлари, ўйинчилари, мутахассислари билан телефон орқали мулоқот ўтказганмиз. Ишқибозларнинг дилида йиғилиб қолган гапларини мутахассислар ҳукмига ҳавола этганмиз. Яна бир ташаббусимиз муштарийлар қалбидан чуқур жой олган. Газета орқали футбол ишқибозларига мурожаат қилиб, мактаб ёшида бўлган ашаддий футболчилардан «Ёш ленинчи» терма жамоаси тузилган.

Республикамизнинг чекка туман ва қишлоқларидан келган ўсмирлар ягона жамоага бирлашиб, газетамиз номидан майдонга тушган. Қизиғи шундаки, мактаб ёшидаги бу болалар бирон маротаба ҳам алоҳида машғулот қилишмаган. Ўшанда ўсмирлар ўртасида республикадаги спорт мактаблари жамоалари биринчилиги ўтказилаётганди. Газета жамоаси биринчилик доирасидан ташқарида, майдонга тушди. Шуниси ажабланарлики, бир-бирини танимайдиган, билмайдиган ўсмирлардан тузилган газета жамоаси финалга чиқди. Аммо финалда уларга биринчилик учун курашиш насиб этмади. Шунга келишилган эди. Биз ғолиб команда билан ўртоқлик учрашуви ўтказмоқчи ҳам бўлдик. Бироқ унашмади. Балким...

Шунинг ўзиёқ, республикамизда талантли, келажаги бор бўлган болалар жуда кўплигини кўрсатиб турибди. Бу борада эса шу йилнинг 17 январида Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган қарор жуда ўринлидир.

Муҳаммад АМИН.

Умр сабоқлари

ҲАЗРАТИ ИНСОН

Азиз муштарий! Бугундан эътиборан ушбу рукн остида инсон қадр-қиммати, унинг ўзига хос гўзал хислатлари, одамийлик олтин сандиғининг жавоҳирлари хусусидаги қарашларимизни сиз билан баҳам кўрмоқчимиз. Сиз ҳам ўз фикр-мулоҳазаларингиз билан иштирок этасиз, деган умиддамиз.

Оламда нима кўп, мавжудот кўп. Инсон ана шу мавжудотларнинг энг улуғидир. У туфайли олам мунаввар. Яратиш бор экан, ундан баҳраманд бўлишлик ҳам бор. Онгли бўлганлиги учун инсон она табиатни, жамики ҳайвонот ва наботот оламини кузатади ва лозим бўлганда унга таъсир қила олади ҳам. Мабодо бирон айиқ боласи онасига қараб ўкирса, қолганлари ўша заҳоти унга ҳамла қилишини «ҳайвонот дунёси»да кўргандим. Бироқ қадр-қиммат ва ўзаро меҳр-оқибат энг аввало инсонга хосдир. Аллоҳ ҳам одамларга шуни раво кўради. Хўш, биз ушбу инсоний хислатга риоя қилаётирмизми?!

Мана бу воқеанинг шоҳиди бўлганимга ҳали кўп вақт бўлмади. Қўшни маҳалладаги Роҳила ая оламдан ўтди. Ҳаммамиз юрак-юракдан ачиндик. Биров чеҳрасида доим нур ёғилиб турувчи онахонинг қатордан хато бўлганига, биров қариганда суянчиғидан айрилган Маҳмуд отага, яна бировлар аянинг етим қолган икки ўғлига, келинларига ачинди.

Кунлар сувдек оқиб ўта бошлади. Маҳмуд отага ачинганлар ҳақ бўлиб чиқди. Чунки девқомат ота сал кунда муккайиб қолди, кейин унинг ўғиллари уй олиб кўчиб чиқиб кеттишгани тўғрисида гап тарқалди. Катта ҳовлида ёлғиз қолиб ёлғизликдан зериккан ота вақтининг кўпини чойхонада ўтказадиган бўлди. Кунлардан бир куни у тенгқур дўстларига икки ўғли кўпқаватли уйларда яшаётганини, гоҳо қўшнилар овқат олиб чиқаётганидан истиҳола қилаётганини, лекин ўғиллари неча бор айтдириб юборса ҳам келиб хабар олмаётганидан арз қилди. Шунда даврадагилардан бири маслаҳат берди.

Бу ёғи нақ эртак дейсиз. Ўша маслаҳатга кўра ота аввал катта ўғлини ҳузурига чақиртирди. Гапни узоқдан бошлади.

— Болам, — деди у, — менинг ҳам ўзимга яраша йиққан-терганим бор, унинг қаерга кўмилганини айтиб қўймоқчиман. Ҳар қалай сен катта ўғлимсан. Бирон кор-ҳол бўлсам, ўзинг кавлаб оласан».

Сўнг Маҳмуд ота кичик ўғлини ёнига чақиртирди. Унга ҳам катта ўғлига айтганларини такрорлади: «Сен кенжамсан, кўмилган нарсалар сеники бўлиши керак», — деди у. Шу-шу отанинг юриш-туришлари ўзгарди. Ўғиллари тез-тез келиб хабар оладиган, келинлари ҳам уй супуриб, кир-чир ювадиган, «Отажон, отажон»лаб, еру кўкка ишонмайдиган бўлишди.

Вақти-соати етиб ота ҳаётдан кўз юмди. Икки ўғил унинг маъракаларини тўкин-сочинлик билан ўтказишди. Баъзилар «баракалла» деса, отанинг ёлғизлик кунларини унутмаган баъзилар «ўлгандан кейин тепасида кунлаб йиғлагунча, бунақа дастурхон ёзгунча, тиригида бир лаҳза қадрига етсинлар эди», деди.

Шу орада катта ўғил бир куни пайт пойлаб, отаси кўрсатган олма дарахти тагини кавлай бошлаган эди, тасодифан укаси келиб қолди: «Ие, ака, ахир отам бойлик сеники бўлади, дегандилар, сиз нега кавлаяпсиз?» деди. Табиийки, акасининг ҳам жавоби тайин эди: «Отам менга ҳам шундай дегандилар». Охири икки ўғил гапни бир жойга қўйиб, ерни кавлай бошлашибди. Бир вақт дастрўмолга ўроғлик кичкина хат чиқибди. «Болаларим, мен ойлик билан кун кўрган одам бўлсам, менда бойлик нима қилсин. Топганимни сизларга едирдим, ичирдим. Иккингизни ўқитдим. Аллоҳга шукрки, топарман-тутарман бўлдинглар. Лекин инсон учун энг қадрли фазилат — қадр-қимматни бойлик билан алмашганингларни сезмай қолганим учун юрагимда армон билан бу дунёдан кўз юмаман», деган ёзувларни ўқишибди.

Бундай воқеалар, аминманки, учраши мумкин. Тўғри, ҳозир одамлар маълум даражада ўз-ўзлари билан овора бўлиб қолишди. Улдасидан чиққанлар «орзу-ҳавас» кўряпти, дангиллама уйлар қуряпти. Кўчмас мулк тўплаяпти. Айни пайтда ўша одамнинг ён қўшниси рўзғор тебратишга қийналаётир. Албатта, биз бу билан ҳозир орамизда саховатли кишилар йўқ, демоқчи эмасмиз. Фақат улар камайиб бораётганини таъкидламоқчимиз. Айрим одамлар ўртасида самимият кўтарилиб, кийим-кечакка, турмуш-турмушга қараб муомала қилинаётганини айтмоқчимиз.

Кези келганда, яна бир нарсани эслагим келади.

Олтмишинчи йилларда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида зукко адиба Саида Зуннунова билан бирга ишлардим. Бир куни ишга опа хафароқ бўлиб келдилар. Кейин кўп сабоқли ва пурмаъно фикрлар шоҳиди бўлган маслаҳатчилар (консультантлар) ўтирадиган хонада юракларини «ёздилар». «Айтмасам бўлмайди, айтай десам, ҳали ёшсиз. Лекин барибир сизнинг ҳам бошингизда оилали бўлиш бор. Биласизми, эрталаб Саид Аҳмад (шундай атардилар) ишга чойсиз кетдилар. Мен уни ноўрин ранжитиб, кўнглига озор берганимни кейин билиб қолдим. Барибир аёллигимизга борамиз-да баъзида. — деб сўзида давом этди опа. — Кечқурун Саид Аҳмад ишдан кеч қайтдилар. Кутиб олаётиб, ундан қандайдир хушбўй, мушк-анбар иси келаётганини сездим. Қаерда бўлдингиз, қаердан келаяпсиз, деб сўроқлай бошладим. У киши ишдан чиқиб (ўшанда радиода ишлардилар) Улмас (Умарбеков), Учқун (Назаров), яна бир-икки улфатлар билан чойхонада ош қилдик, дедилар. Чойхонадан келаяпман, деб ишонтиришга уринсалар-да, барибир рашк устунлик келиб, роса сан-манга бордик. Эрталаб у киши аразлаб чиқиб кетди. Кейин мен ишга кийинатуриб, шкаф ёнига бордим, очсам, кеча Саид Аҳмаддан келган ёқимли бўй бу ерда янада кучлироқ сезилди. Ҳайрон бўлдим, таҳлоғлиқ кийимларни олсам, орасидан атиргулнинг сарғайган япроғи тушди. Одатда ювилган кийим-кечакни дазмоллаб бўлгач, орасига гул япроғининг ҳиди урсин, деб солиб қўядиган одатим бор эди. Шуни унутган эканман. Саид Аҳмадга эса эрталаб шу шкафда осиғлиқ турган кўйлакларини бергандим. Энди бўлса, ўзимни-ўзим шунчалик койияпманки! Ахир арзимаган нарса деб мен унинг кўнглига қанча озор бердим, синглим, асабини буздим».

Опанинг ҳолатини кўриб, тўғриси, энтикиб кетдим. Кейин опа илтижонамо қўшиб қўйдилар: «Тушликка мен кабоб буюриб олиб келсам, сиз акангизга (Саид Аҳмадга) телефон қилиб, бирга овқатланамиз, деб чақирасизми?» (У пайтларда радио билан уюшма ораси яқин бўлгани учун, кўпинча учовлон тушлик қилардик).

— Албатта чақираман, қолаверса, тушгача гиналари ҳам йўқолгандир.

Биргалашиб тушлик қилдик. Саид Аҳмад ака аввалига бироз кек сақлаган бўлдилар. Лекин кейин «очилиб» кетдилар. Ўртада ҳеч нарса бўлмагандек ҳазил-мутойиба бошланди, латифа кетидан латифа уланди. Қараб туриб, икковларига ҳавасим келди...

Ҳозир баъзида кўп қаватли уйларнинг биринчи қаватидан то йигирманчи қаватигача панжара қўйилганини, баъзида гоҳо кичикнинг каттага, каттанинг кичикка ҳурматсизлигини ва фарзанд-набиралари бўлатуриб Қариялар уйидан қўним топмаган кексаларнинг ўксик нигоҳларини кўриб, «Одамлар, сизларга нима бўлди?!», деб ҳайқиргинг келади киши.

Тўғри, қуёш ботса, ой чиқади. Ер ўз ўқи атрофида айланаверади, айланаверади. Дунё ғилдираги олдинга юраверади, юраверади. Шундай экан, жамият ҳам бир жойда турмайди. Бугунги кун эртага тарихга айланади. Тараққиёт ривожланиш деган нарсалар бор. Лекин барча замонларда ҳазрати инсон улуғлигича, мумтозлигича қолмоғи даркор.

М. АБДУСАМАТОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

Аё, чарх, эттинг ортуқ жабр бунёд,
Кўзум ёшлиғ, дилимда қолди фарёд.
Ҳаётим лолазоридан айирдинг,
Ёқуб жоним, кулин кўкка совурдинг.

Нега кўнгил торлари бу қадар мунгли куйни чалмоқда? Нега? Эслаб кўрингчи, қайси жони ҳалак йиғлаганди «очилмай сўлган гулгунча» — Кумуш қабри тепасида? Албатта эслангиз, бу бечора қалби садпора — Отабек Юсуфбек ҳожи ўғли эди. Нега? Қайси қилган гуноҳи учун чарх уни «лолазор»идан айирди? Кимнинг қасди бор эди унда? Бунга битта жавоб: Зайнаб.

БАХТЛИ БЎЛИШИГА ҲАҚҚИ БОР ЭДИ

Зайнаб, Зайнаб, нега ундай қилдинг? Не учун Отабек бахтини юлиб олдинг? Бунга ҳам жавоб битта: чунки Зайнаб бахтсиз эди. У бахтни истарди, суюклиги билан, бахт шаробини ичиб ҳаёт кечирмоқчи эди. Аммо, ҳаёт унга оғу тутди. Оғу қўшилган ҳақиқат шаробини тутди. Ҳа, бу қадаҳга айнан ҳақиқат шароби қуйилган. Аччиқ ҳақиқат эди Зайнабнинг бахтсизлиги. Лекин, унинг бахтли бўлишга ҳақи йўқ эдими? Наҳотки, шу савол Зайнабни қийнамаган бўлса? Йўқ, Зайнаб қийналган бу ҳақда ўйлаб, қийналиш ҳам гапми, бу дунёга келганига минг-минг пушаймонлар қилган. Умид билан кириб келган хонадонидан шу қадар ҳақсизликларни кўргач, ҳаёла толган. Суйган ёри унга умид бағишловчи нигоҳ ташламаса, кўз ўнгида қайнонаси тескари бурилиб кетса, кундоши кесатиқ-киноялари егдирса, қайси кўнгил чидайди! Ахир, Отабекнинг Кумуш билан кечирган бахтли йиллари бегона эди. Ким айтади, Отабек кўзини ешлаган чарх Зайнабга жабр кўрсатмаган деб. Кўрсатдигина эмас. Ҳаётини заҳарлади, бахтини, саодатини, умидларини кунпаякун қилди. Демак, чарх Зайнаб кўзини ортиқроқ ешлади, ортиқроқ жонини еди.

Бироқ, Зайнаб кўнгли кўникканди бахтсизликка. Унинг хаёлига ҳам келмаганди Кумуш ҳаёти қайғули бўлишини. Зайнабнинг хаёлидан ўтган кўп белор тунлари ўтди. Ўкинди, бечора. Ҳа, у бечора эди. Унинг бошқа чораси йўқ эди. Лекин, қани эди ўша пайт «Чорасизга чорасизлик чорадир» деган ҳикмат кўнглидан ўтганда... Қани эди... Афсус, Зайнаб кўзи сўқир ҳолга келганди. Хаёлида кундоши ўлими билан бари изига тушиб кетадигандек, Отабек уни севиб қоладигандек бўлаверди. У «борса-келмас»га кетаётган эди.

Аммо, Зайнабнинг ўйлаганлари рўёбга чиқдими? Йўқ, шўрлик Зайнаб яна бир нарсани эсидан чиқарган эди. Ахир, бошқалар бахтсизлиги эвазига бахтга эришиб бўлмайди-ку. О, Зайнаб, ғафлатда қолдинг, ғафлатда. Зайнаб, Зайнаб, сен туфайли Ёдгорбек онасидан ажралди, сен туфайли оналар Зайнаб исмини қизларига раво кўрмай қўйишди. Буни биласанми? Биласан, аммо аввал билмаган эдинг, тўғри. Қайнотанг «Лаънат сендай хотинга» деганда қандай ҳолга тушганингни тасаввур қиляпман. Отабекнинг «кет, уч талоқ» деган сўзларига жавоб тополмай қолганингни тасаввур қиляпман.

Умида МИРЗАЁРОВА.

Иншо

ҚАЛБ ДАФТАРИНИ ВАРАҚЛАБ...

Беназир адиб Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романини ўқиб, Отабек ва Кумушбибиларнинг ғамгин муҳаббат қиссасидан юрак бағри чок бўлмаган инсон топилмаса керак. Бироқ, бу асардаги яна бир чигал тақдир соҳибаси бўлмиш Зайнаб образи хусусида биз кўп йиллар бир ёқлама фикр юритиб келдик. Шукрки, бугун истиқлол нафаси тафаккуримизда, ўйларимизда ҳам инқилоб ясамоқда. Шу маънода Алишер Навоий номидаги Республика Нафис санъат мактаби ўқувчилари ёзган иншоларни кўздан кечириб, улардаги янгича қараш, янгича фикрлашга бўлган иштиёқдан қувондик. Қуйида бир мавзуда ёзилган икки иншони шундайлигича, таҳрирсиз сизларнинг эътиборларингизга ҳавола этмоқдамиз.

ЗАЙНАБ МОНОЛОГИ

Дунё... Ҳаёт...Умр... Дунё ўзи нима? Умр, ҳаёт-чи? Наҳотки, буларнинг бари бизлар ўйлагандек гўзал, порлоқ ёки аксинча, ёлғончи, бавафо бўлса?.. Буларни бир-бирига узвий боғлаб турган нарса нима? Шу саволлар билан юрагимга қулоқ тутаман. Жим... Индамайди. Сабаби, бизнинг бу дунёда кўз очишимизнинг ўзи бир фожеа! Биз, фоний дунё меҳмонлари не-не савдоларни бошимиздан ўтказмадик. Яна ўзимизни бахт, севги, дўстлик, вафо, келажак ва бошқа нарсалар билан овутишга тутинамиз. Мен бу дунёга келиб нима кўрдим?! Менинг қайси гуноҳим учун тақдир менга шунчалар зулм ўтказди?! Айбим нима?! Ишқ деб аталмиш гулзорга қадам қўйганимми?! Ахир у гулзорга қадам қўйган битта мен эмас-ку! Ахир, менда ҳам орзу-умидлар бор эди... Ҳаммаси саробга айланди.

Кумуш опамга ҳавасим келади. Менга шундай ажойиб қиз билан кундош бўлиш қисмати ёзилган экан. Начора, бошқа илож йўқ. Менинг ҳам қалбимга биров қулоқ тутармикан? Йўқ, қулоқ солишмайди... Нега?! Яна жавобсиз саволлар... Нега мендай маъсума қизга шунча ғам? Тенгдошларимга ҳавас қиламан. Нега улар ширин-шакар фарзандларига она бўлишади-ю, мен эса йўқ?! Бас, ортиқ чидолмайман. Опам Хушрўйбиби берган насиҳатни қўлласаммикин? Агар у ўлса, Отабек акам мен билан яшайди...

...Нима қилиб қўйдим?! Наҳотки, яна адашган бўлсам? Эй худо, яна гуноҳга ботдим. Бир ёш қизнинг умрига зомин бўлдим. Отабек акамнинг изидан эргашиб Кумуш опамнинг қабрига борганимдаги ҳолатимни тасвирлаб беролмайман. Мен барибир Бегимни севаман, бутун вужудим билан севаман...

Сукунат қўйнида
хаёлга чўмиб,
Фалакка кўз тикиб
сени ўйлайман.
Сен эса қалбимга
қулоқ солмасдан,
Юрасан ҳисларинг
асири бўлиб.

Қалбимдаги энг нозик туйғуларни сизларга айтяпман. Авлодларим мени бу гуноҳларим учун кечиришлармикан? Ҳамма мендан юз ўгирган. Бахт ҳам, омад ҳам, ҳамма-ҳаммаси. Эй, бевафо дунё, шунчалар ҳам тошбағир бўласанми? Шунча разиллик ва адолатсизликларни қайдан оласан?! Сукунат... Айтолмайсан, разилликларни кўраверib сенинг ҳам юрагинг тош қотган. Шарқ хотин-қизлари шаънига доғ туширдим. Бу доғни қандай ювай? Илоҳим, ҳеч кимнинг тақдири меникига ўхшамасин. Агар мендек бир гуноҳкор қизни кечиролсангизлар кечиринглар. Энди қай юз билан Машҳар тонгида Кумуш опамнинг юзларига қарайман... Афсус, кеч тушундим. Энди бу жумлаи жаҳон мен учун зимистон. Соғинчлик қўйнига сингиб кетаман...

Опа дейишга ҳазар қилсангиз ҳам гуноҳкор...опангиз ЗАЙНАБ.

Нилуфар АБДУРАҲМОНОВА.

Ёзувчи Абдуқаҳҳор Иброҳимовнинг «Уйқу келмас кечалар» романи севги-муҳаббат, поклик-софлик, вафодорлик ва садоқат ҳақида. У асарнинг бош қаҳрамони Фахри Камолнинг севгилиси Ёқутхонга мактуби шаклида ёзилган. Қуйида шу романдан парча босилмоқда.

Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ

УЙҚУ КЕЛМАС КЕЧАЛАР

(Романдан парча)

...ХИЗМАТ сафаридан кечикиб, янги йилга тақаб Тошкентга етиб келдим. Табиийки, идорада анча бўлмаганимдан юмушлар тўпланиб қолибди. Дарҳол ишга киришиб кетдим. Ёқутхон, шу сабабли мен сизга байрам арафасида телефон қилолмадим, бу ҳақда сизга кейин айтгандим ҳам. Бундан буёғига ташаббусни сиз ўз қўлингизга олдингиз, тўғрими, Ёқутхон?

Ўшанда 1 январ жума кунига тўғри келиб қолди, сурункасига уч кун дам оладиган бўлдик. Одатда бундай пайтларда йирик ташкилотларда масъул ходимлар дам олиш кунларида тўрт соатми, саккиз соатми, ишқилиб белгиланган муддатда галма-гал навбатчилик қиладилар.

Эсимда 2 январ эди. Олти қаватли бинонинг тўртинчи қаватидаги иш кабинетимда навбатчилик қилиб ўтирардим. Вазифам — телефон бўлса, жавоб қилиш, зарурат туғилса, ваколатим доирасида чора-тадбир кўриш, фавқулодда ҳодиса юз бергудек бўлса, дарҳол раҳбариятга етказиш. Жимлик бўлса, газета ўқиш, чой ичиш ва шу кабилар.

Биринчи қават ва қоровулхонадаги посбонларни ҳисобга олмаганда бутун бошли улкан бинода ёлғиз ўзимман. Ҳаммаёқ сув қуйгандек жимжит. Бино олдидаги шоҳкўчада ҳам қатнов кам. Ахир, бугун ҳам Янги йил байрамининг давоми. Давлат, ҳукумат, жамоат идоралари ишламаганидан кейин шаҳар марказига ким ҳам келарди. Байрам кунларида одамлар бозорларга, айниқса Ипподром бозорига боришади.

Навбатчиликни қабул қилиб олганимдан бери бирор мартаям қўнғироқ бўлгани йўқ. Газета варақлаш ҳам жонга тегди. Ўрнимдан туриб катта хонанинг деярли бир томонини эгаллаган деразадан кўчани кузата бошладим. Ҳаммаёқ қор қўйнида! Ажиб бир манзара. Ям-яшил пастак арчалар қордан либос кийган. Азим чинорлар, серишоҳ акациялар ҳам қорга бурканган. Тик қоматли мирзатеракларнинг шох-шаббалари қўнган қор юкидан эгилиб ётарди. Икки кеча-кундуз муттасил ёққан қор эндигина тинган. Ора-сира кечиккан қор учқунлари ҳавода уча-уча аста ерга — яхлит қор гиламга қўнадилар. Бу манзара хаёлимни бундан бир неча кун бурунги Истанбулга олиб кетди, Сиз билан илк учрашувни, телефондаги илк суҳбатимизни эсга солди. Сизга телефон қилолмаганим ёдимга тушди. Ёқутхон, худди шу пайт телефон жиринглаб қолди. Хаёлим жойида эмаслиги туфайли столча устидаги уч телефоннинг қайси бири жиринглаётганини билолмай қолдим. Телефонларнинг биридан фавқулодда муҳим, иккинчисидан жуда муҳим хабарлар, топшириқлар етади, учинчиси эса шаҳар телефони, бу орқали фуқаролар билан боғланамиз.

Мана шу телефон босиб-босиб жиринглади. «Навбатчилигим тугаётганида ишқилиб тинчлик бўлсин-да» деган ниятда телефон дастагини кўтардим:

— Навбатчи Фахри Камолов эшитади.

— Ассалому алайкум, Янги йил байрамингиз муборак бўлсин... Мени танимадингиз-а, — бу сизнинг овозингиз эди, Ёқутхон. Эсимда борида таъкидлаб қўяйки, Сиз ҳамиша, ҳар қандай ҳолат ва кайфиятда бўлмангиз, мен билан муомалани «Ассалому алайкум»дан бошлайсиз, бу Сизнинг фазилатларингиздан бири, деб биламан.

— Ваалайкум ассалом, Сизнинг ҳам Янги йил байрамингиз муборак бўлсин. Сизни дарҳол танидим. Сизни танимай бўларканми...

— Қани, ўзингиз айтингизчи, мен кимман, — бу сўзларни Сиз бироз эркаланиб айтдингиз.

— Сизми... Сиз ўша... Ёқутхонсиз, — дедим «ўша» иборасига алоҳида урғу бериб мен. Сиз ишорамни дарҳол фаҳмлаб олдингиз:

— Ҳа, мен ўша... Ёқутингизман.

«Ёқутхон тезфаҳм, идрокликкина, дид-фаросатликкина экан, «яхши» дедим ичимда.

— «Ўтган кунлар»ни ўқиган экансиз-да, — дедим.

— Кўп марта... «Ўтган кунлар»ни ўқимаган ўзбек топилармикин?

— Демак, Сиз адабиёт-санъатни яхши кўрар экансиз-да.

— Жудаям.

— Ундай бўлса, мен сизни 5 январ куни кечқурун театрга таклиф қиламан. Машҳур санъаткорнинг саксон йиллик юбилейи бўлади. «Икки кишига» деб ёзилган таклифнома беришган, мана столим устида турибди. Марҳамат, юбилейда бирга бўлайлик. Вақтингиз бўлармикин?

— Вақтимми? Вақт топаман... Сиз билан қандай учрашамиз?

— Шу пайт телефонингизда қандайдир темир асбобнинг тарақлаб ерга тушиб кетгани эшитилди, сиз бунга тушунтириш бердингиз. — ваннанинг суви тортмай қолганди, сантехник усталарни тузатишга чақирганман.

Бу тушунтиришдан англаб етдимки, Сиз оила бошлиғисиз, одатда бундай ишлар билан оила бошлиғи шуғулланади-да.

— Яхши, таклифнома сиздан бўлсин. Чунки мен юбилейнинг тантанали қисмида президиумда ўтиришим эҳтимоли бор. Кейин, бадиий қисмида ёнингизга бориб ўтираман, сиз менга жой банд қилиб турасиз. Қалай, маъқулми?

— Сиз нимани маъқул кўрсангиз, шу-да. Таклифномани Сиздан қачон олишим мумкин?

— Истасангиз мана шу бугун. Мен соат биргача шу ердаман. Келсангиз, ўзим пастга тушиб, сизни вестибюлда кутиб оламан. Келасизми?

— Ярим соатда етиб бораман.

Бу ярим соатнинг ўтиши шунчалик оғир бўлдики, соатнинг имиллашига қаранг, секин юргани учун қўлимдаги соатни отиб юборгим келди, ҳатто. Йигирма дақиқа ўтар-ўтмас, хонамни тарк этдим, пастга — биринчи қаватга тушиб, вестибюлда Сизни кута бошладим, ҳадеганда ойнаванд эшикдан кўчага қарайман. Ва ниҳоят юз метрча олисдан Сиз кўриндингиз. Узун бино пойдевори ёнидаги қори куралган йўлка бўйлаб, бир-бир босиб кела бошладингиз. Эгнингизда Самарқандда кўрганим ўша кийим-бош: оппоқ телпак, оқ шарф, оқ шуъба, этигингиз ҳам оқ, фақат қўлингизда қора сумкачангиз йўқ. Мен вестибюл эшигини очиб турдим, сиз ичкари кирдингиз яна салом билан. Яна боягидай ҳол-аҳвол сўрашдик, байрам билан бир-биримизни кутладик. Дам олиш куни бўлгани, рухсатнома бюроси ишламагани учун сизни кабинетимга таклиф қилолмаслигимни айтиб, сиздан узр сўрадим-да, таклифномани сизга тезда бердим. Чунки постда турган икки посбон олдида суҳбатни давом эттириш ноқулай эди. Қолаверса, мен ҳали навбатчиликни топширмаганимча йўқ, ҳар лаҳзада телефон бўлиб қолиши мумкин. Бизлар оддийгина хайрлашдик. Чунки постда турган посбонларнинг тешиб юборгудек кўзлари бизларда эди.

Иккинчи учрашувимиздан менда шундай таассурот қолдики, ўзингизга тегишли ҳар бир ва ҳар қандай ишни мустақил равишда фақат ўзингиз ҳал этаверасиз, бировдан маслаҳат сўраб ўтирмайсиз, натижаси нима бўлишидан қатъий назар, масъулиятни ўз зиммангизга олаверасиз. Иккинчи учрашувдаёқ келган шу хулосам ҳам тўғри-а, Ёқутхон. Эҳтимолим тўғри чиқди. Машҳур санъаткор юбилейида мен ҳайъат аъзолари билан ўтирдим. Сиз эса, Ёқутхон менинг қаршимда биринчи қаторнинг ўрта ерида ўтирдингиз. Бизлар кўз билан, табассум билан сўрашдик, ҳатто ғойибона гаплашдик ҳам. Юбилей комиссиясининг раиси юбилярни табриклаш учун биринчи сўзни менга берди. Мен ташкилотимиз номидан юбилярни муборак иш билан табрикладим, тўйхатни ўқияпману, ишқилиб, нотўғри талаффуз қилиб ёки адашиб кетиб, Ёқутхоннинг олдида уятга қолмай, дейман. Йўқ, ҳайтовур равон ўқидим, ўз номимдан оғзаки айтган табрик сўзларим ҳам ёмон чиқмади. Сўзимни тугатдиму, ялт этиб сизга қарадим. Ўшанда ҳаммадан кўп ва қаттиқ қарсак чалган сиз бўлдингиз. «Ёқутхон олдида бир синовдан ўта олдим, шекилли», деб қўйдим ичимда. Юбилейнинг тантанали қисми тугагач, сизнинг ёнингизга келиб ўтирдим. Илк бор бирга томоша кўрдик. Сиздан хушбўй француз духиси анқир, кўпдан бери аёл кишидан бундай ҳузурбахш исни туймаганим учунми, бу менга жуда-жуда ёқар эди.

Томоша тугагач, залдан чиқаётганда Сиз бир кўҳликкина дугонангиз билан мени таништирдингиз, аввал менинг номимни, кейин унинг исмини тилга олдингиз:

— Васила, музей директори. Бир «гап»дамиз. — Кейин унга тайинлаб қўйдингиз. — Васила, эрта ўтиб индинига ўтиришимиз-а, Жамиланикида. Эсингиздан чиқмасин, албатта боринг. Қолган гапларни ўша ерда гаплашамиз...

Менимча, мени дугонангизга атайин таништирдингиз, у бизни биргаликда кўришини истадингиз, бўлмаса унинг исмини айтиб ёнимизга чақириб йўлдан қўймасдингиз. Аёллар «гап»ини биламиз, бошдан-оёқ гап бўлади. Чамаси, «гап»ингизда менинг ҳақимда ҳам «гап» қўзғалишини, ким билан танишиб, ким билан муносабат боғлаганингизни дугоналарингиз ҳам билишни истадингиз. Васила эса шоҳид...

(Давоми кейинги сонда)

Ўқинг, қизиқ

СОЧ БЎЯШНИНГ ЯНГИ «УСУЛИ»

Сочни бўяш учун қўлланадиган бўёқни ичса бўладими? Жавоб берамиз: бунга ҳожат йўқ. Мисрнинг Кенг вилоятидаги қишлоқда истиқомат қилувчи 70 ёшли Муҳаммад Ҳасан Усмон ёшаришга ва оппоқ сочларини қорайтиришга жазм қилди. Бир шишача бўёқни бошидан қуйди, сочларининг қорайишини кутди, бироқ бирор бир ўзгариш бўлмади. Шунда у иккинчи шишачани ичишга қарор қилди. Самарасини ўша заҳотиёқ кўрсатди. Касалхонага уни зўрға етказиб боришлари биланоқ вафот этди.

Буни бахт дейдилар

КЕЛИН ҲАЙИТИ

Келин ҳайити — яхши ниятлар тилаб таъзим қилган келинчак учун бир марта насиб этадиган кун.

Келин ҳайити — ойдек келин олдим деб маҳаллакуйда мақтанган қайнонанинг келинини минг кийимда турлантириб керилган кун.

Келин ҳайити - буғирсоқ, чак-чак, юпқа каби миллий таомларимизнинг қайта дастурхонимизга қайтиши.

Келин ҳайити — қиз чиқаздим деган онанинг қайта туғилиши. Янги жой, уялиб қолмайлик, дея бозорнинг олди меваси-ю, тансиқ таомлар тўлдирилган 39 тани кам деб, 40 тоғарага нима солсам экан деб ўйлантирган кун.

Келин ҳайити — болалар учун энг унутилмас кун. Бу кунга ҳеч ким чақирилмайди. Келин бор эшикнинг бағри шу куни ҳамма учун очиқ бўлади.

Ҳайитда келинлик хонадоннинг файзу-тароватi бўлакча бўлади: минг хил ноз-неъмат билан тўла дастурхон атрофида ўтирганларга ҳарир рўмоллик келинчак ибо-ҳаёла таъзим қилади, унинг қўлидан чой ичган маҳалланинг онахонлари қўл очиб: «Илоё бахтли, ували-жували бўлгин, қўшганинг билан қўша қаригин», дея дуо қилишади. Зеро, нуроний момолар дуоси ижобат бўлгай. Бизнинг ҳам бир тилагимиз бор: «Ҳамма қизларга шу кунлар насиб этсин!»

ЛАЙЛО,
«Туркистон» мухбири.

Муштарийдан мактуб

ИСЛОМ ЗИЁСИДАН ШИФО ТОПДИМ

Иккинчи Жаҳон уруши даврида Украинадан Андижон вилоятининг Балиқчи қишлоғига келдим. Ўша пайтда мени ёш қизалоқ эдим. Дастлаб кўплар қатори мен ҳам Усмон Юсупов номли жамоа хўжалигида меҳнат қилдим. Сўнг туман матлубот жамиятида ҳисобчи-хазинабоп бўлиб ишладим. Қирқ йил ишлаб, нафақага чиқдим.

Тақдир тақозаси билан ўзбек йигити Султонбекка турмушга чиқдим. Уч фарзандим бор.

Кейинги уч-тўрт йил ичида дардга чалиндим. Қон босимим ошди, вазним кундан-кунга ҳаддан ташқари орта бориб, уйдан ташқарига чиқаолмай қолдим.

— Ирахон, даволанишни хоҳлайсанми? — деди кунлардан бир куни Исломобод маҳалла қўмитасининг раиси Мамазокир ота Ҳотамов.

— Ҳа албатта, хоҳлайман, — дедим унга. Беш вақт номоз ўқиб, ибодат қил. Аллоҳдан астойдил тиласанг, у раҳмдил ва меҳрибон, албатта, шифо беради дедилар, отахон.

Шу сабаб бўлди-ю, Ислом динига меҳрим ошди. Қунт билан ўргандим. Ҳозир, алҳамдулиллоҳ, беш маҳал намоз ибодатини адо этаяпман. Худога шукр, ярим вазнимни ташладим, қон босимим жойида, юрак хасталигидан ҳам фориғ бўлдим.

Мен бир нарсага амин бўлдимкни, дунёда Ислом динидек беғубор, мусаффо, фойдали дин йўқ экан.

Ислом нури қалбларимизни нурафшон қилаверсин!

Ирина Антоновна ЭЙЗЕН.

Турфа олам ҳангомалари

ҲАЗИЛ ЭМАС, МУТЛАҚО ЖИДДИЙ

Битта печенье учун ярим йил

Америка Қўшма Штатларида битта печенье қанча туради? Жавоб берамиз: олти ярим йил турма жазоси. Сант-анлик (Калифорния штати) Кевин Узбер суд томонидан ўғирлаган ҳар бир тўртта печеньеси учун ҳар ҳолда шунча йилга жазо олди. Ҳаддан ташқари қатъийми? Бироқ, бу 35 ёшли калифорниялик штатнинг жиноий қонунини уч маротаба бузди. Яқиндан бошлаб штат қоида кодексига уч карра ҳурматсизлик билан муносабатда бўлган киши 25 йилдан то умрбод қамоқ жазосига ҳукм қилиниши назарда тутилган.

Қимор билан ...

«Қора» бизнесни «оқ» бизнес қилиш мумкинми? Жавоб берамиз: мумкин. Масалан, Филиппинда ошиқ билан қимор ўйнаш таъқиқланган бўлса ҳам, аммо у ғоят оммавийлик касб этган. Биргина пойтахт жойлашган Лусан оролида камида 800 минг оиланинг «боқувчилари» ишда эмас, кўпчилиги ишсиз, ошиқда қимор ўйнашда топган пуллари туфайли рўзғорларини тебратиб турибди. Яширин «бизнес»га полиция ёпишиб олиб, иш кўрмоқда.

Бу ҳолга барҳам беришнинг йўли борми? Бу йўлни бирор бир одам эмас, балки Филиппиннинг вице-президенти (ўтмишда киноактер бўлган) Жозеф Эстрада таклиф қилди: таъқиқланган ўйинни қонуний тусга киритиш лозим, холос. Унда эса «қора» бизнес «оқ» бизнес бўлади. Ҳар ким даромадни «қонуний асосда» оладиган бўлади.

Канадаликлар жуда маълумотли халқми?

Жавоб берамиз: жуда маълумотли, лекин барчаси эмас. Ер Қуёш атрофида айланишига қарамай бундан 25 фоиз канадаликлар бехабар, улардан 25 фоизида қитъалар нима учун ҳаракатда эканлиги тўғрисида тушунча ҳам йўқ.

Машинадан жудо бўлгач

Ароқнинг камчиликлари борми? Жавоб берамиз: бор-у ёнади. Майда контрабандист кимса автомашинасига 50 литр ароқ қуйиб, ҳеч қандай божхоначи уни ушламаслигига ва Словакия-Венгрия сарҳадидан хотиржамлик билан ўтиб кетишига ишончи комил эди. Унга хорижга чиқишига «оқ йўл» беришди, у машина газини босди, бирдан газ чиқадиган қувуридан кучли аланга дастаси ёриб чиқди. Божхоначилар зўрға ўзларини четга олиб қолишди. Машина аланга ичида қолиб, ўт назорат ўтказиш пости пунктига ўтди, унинг кулини кўкка совурди.

«Бунинг ҳаммасини ўзим ичганимда яхши бўларди», — деди мушкул аҳволда қолган, ароқдан, машинадан жудо бўлган, ёниб кетган назорат-ўтказиш пости учун ҳақ тўлаши лозим бўлган контрабандист.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- *Ҳақ — ҳуқуқингизни биласизми?*
- *Юракдаги гаплар*

Республика ИИВ Матбуот маркази хабар қилади

БАБУЛЯНИНГ «ДОРИ»СИ

УЗИГА буюрмади. Ички ишлар ходимлари томонидан ўтказилган чора-тадбирлардан сўнг Навоий шаҳар Привокзалная кўчасида яшовчи бу 56 ёшли момонинг уйида қорадори топилди. Савол туғилади: 1,5 килога яқин қорадори Бушевага нега керак бўлди экан? Бунга, албатта, аниқлик киритилади. Аммо, унинг умрининг сўнгги йилларини армон билан ўтказишига жавоб топиб бўлармикан?

АВВАЛ ЎЗИНГГА УР...

НАМАНГАН вилояти Чуст туманида яшовчи Зоҳидовнинг уйига маст ҳолда келиб, унга пичоқ санчимоқчи бўлган қирғизистонлик меҳмон Б. Чотбоев, «чут» хато қилди. Мана шу «чут» хато тугунни ечди. Аламзада Зоҳидов хатони ўзича тўғриламоқчи бўлдими ёки бошқа ниятдами, ҳар қалай ўзига аталган тиғни эгасининг кўкрагига санчди.

Пичоқ ўртага тушгандан кейин бир одамнинг у «ёққа» кетиши ва иккинчисининг «бу ёққа» кетиши аниқ. Бу иш юзасидан терговни прокуратура олиб борадиган бўлди.

Шуҳрат РЎЗИЕВ,
ИИВ Матбуот маркази ходими,
милиция катта лейтенанти.

Муассис: ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
Ҳомий: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир Абдуқодир НИЁЗОВ

ТАҲРИРИЯТ: Қабулхона — 36-56-58; хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор ёшлар — 36-57-52; котибият — 36-55-96

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кучаси, 32-уй. Нашр курсаткичи 64607

Таклиф ва фикр мулоҳазаларингизни кутамиз.

Рўйхатдан утиш тартиби № 00012 «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. —— 070 Корхона манзили: «Буюк Турон» кучаси, 41
Ҳажми —— 2 табоқ. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2 Босишга топшириш вақти ——21.00